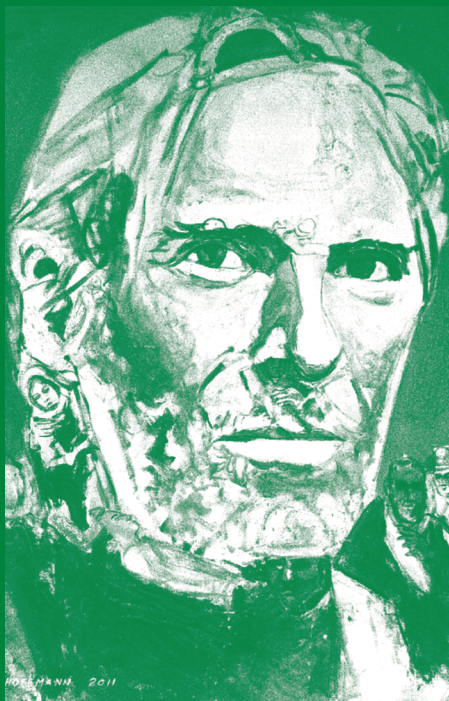

92

Lluís Espinal

PREGÀRIES
A BOCA DE CANÓ

PREGÀRIES A BOCA DE CANÓ

Lluís Espinal sj.

[Introducció i comentaris de Víctor Codina, sj.]

INTRODUCCIÓ	3
I. IMMERSOS EN LA QUOTIDIANITAT	7
II. EL MISTERI DE LA PERSONA	14
III. OBERTS AL MISTERI DE DÉU	23
IV. UN NOU SENTIT DE LA VIDA	31
TESTIMONI DE LA VAGA DE FAM	40

En commemoració dels 40 anys del martiri de Lluís Espinal hem reeditat el quadern *Pregàries a boca de canó*, publicat inicialment en el nº 31 d'aquesta mateixa col·lecció. Recomanem, no obstant, la magnífica edició de *Oraciones a quemarropa* amb il·lustracions d'escultures de fusta realitzades pel mateix Lluís Espinal, publicada el 2015 a La Paz pels Jesuïtes de Bolívia, la Fundació Xavier Albó i Plural Editores. Totes aquestes publicacions contribueixen a que el testimoni i la vida d'Espinal siguin coneguts i segueixin inspirant en el futur.

Lluís Espinal (Sant Fruitós de Bages 1932 - La Paz 1980). Jesuïta. Especialista en mitjans de comunicació social (ràdio, cinema, TV i periodisme). La seva vida dona nom a la fundació que empara el centre d'estudis Cristianisme i Justícia (Fundació Lluís Espinal).

Víctor Codina (editor). Jesuïta. Doctor en Teologia. Des de 1982 fins a 2018 va viure a Bolívia. Ha publicat a Cristianisme i Justícia: *Lluís Espinal, un català màrtir de la justícia* (Quadern nº 2, 1983), *Acollir o refusar el clam de l'explotat* (Quadern nº 23, 1988), *Lluís Espinal, "gastar la vida pels altres"* (Quadern nº 64, 1995).

Edita: Cristianisme i Justícia - Roger de Llúria, 13 - 08010 Barcelona
Tel. 93 317 23 38 - E-mail: info@fespinal.com - www.cristianismeijusticia.net
Imprimeix: Ediciones Rondas S.L. - Dipòsit Legal: B 6985-2020
ISBN: 978-84-9730-460-3 - ISSN: 2014-6531 - ISSN (virtual): 2014-6558
Edició: Santi Torres i Rocaginé - Correcció: Núria Garcia Caldés
Maquetació: Pilar Rubio Tugas - Març 2020

Protecció de dades: Les dades dels destinataris de la present comunicació han estat extretes dels fitxers històrics de la Base de Dades General d'Administració de la Fundació Lluís Espinal (Cristianisme i Justícia), i es van incorporar amb el previ consentiment dels interessats atorgat, bé directament o bé procedent de relacions jurídiques mantingudes amb la fundació, a l'empara del que disposa l'article 6.2 de la LOPD i l'article 21 de la LSSI. La finalitat de la conservació rau en mantenir informats els nostres subscriptors i interessats pels seus serveis i de les activitats que organitza i en les que hi participa. La vostra informació no serà cedida a ningú, però sí que es poden fer servir plataformes externes als sistemes de la fundació per facilitar l'enviament dels correus electrònics. Podeu completar aquesta informació consultant l'avis legal que podeu trobar a la web <https://www.cristianismeijusticia.net/avis-legal>. Respecte de la vostra informació, en qualsevol moment podeu informar-vos, consultar, accedir, rectificar, cancel·lar, limitar el vostre tractament, demanar la portabilitat de les dades, prohibir les decisions individuals automatitzades i oposar-vos, total o parcialment, a que la Fundació Lluís Espinal conservi les dades, escrivint al correu electrònic info@fespinal.com, o si ho preferiu, dirigint un escrit al carrer de Roger de Llúria, n. 13, 1r pis, a Barcelona (08010).

A La Paz, Bolívia, a 3.700 metres d'alçada, la nit del 21 de març de 1980, un jeep va segrestar Lluís Espinal quan tornava del cinema de veure la pel·lícula *Los desalmados* i es disposava a preparar la crítica que n'havia de fer en un programa de ràdio. Algú va sentir un crit. El seu cadàver va ser trobat l'endemà per un pagès aimara en un abocador d'Achachicala, al costat de La Paz. El seu cos presentava indicis de tortura i 17 ferides de bala. Al seu enterrament hi van assistir unes vuitanta mil persones, a la seva tomba sempre hi ha flors fresques i la inscripció: «La vida és per gastar-la pels altres». Tres dies després fou també assassinat a El Salvador monsenyor Romero.

Diverses institucions bolivianes porten el nom de Lluís Espinal: col·legis, centres socials i culturals, etc. Cada any, en l'aniversari de la seva mort, és recordat en els diaris bolivians i en actes commemoratius organitzats pels sectors professionals i populars. Evo Morales, en la presa de possessió del càrrec de president de Bolívia (2006), va citar Lluís Espinal al costat d'altres líders patriòtics com són Tupac Katari, Tupac Amaru i Bolívar. El Parlament bolivià el va proclamar màrtir de la llibertat.

En canvi, Lluís Espinal és poc conegut fora de Bolívia, fins i tot en sectors eclesials i ignasians.

Qui era Lluís Espinal? Per què el van assassinar?

Lluís Espinal va néixer el 1932 a Sant Fruitós de Bages, un poble proper a la ciutat ignasiana de Manresa (Barcelona), fill d'una família senzilla, treballadora i cristiana tradicional. A Manresa, Espinal va conèixer els jesuïtes, va cursar el seu batxillerat a l'Escola de Roquetes (Tarragona) i l'any 1949 va entrar al noviciat de la Companyia de Jesús a Veruela (Saragossa).

Era un jove entusiasta, senzill, intel·ligent i reflexiu, callat, una mica tímid, molt sensible i sincer davant la

realitat, amb sentit crític i molt fidel a les seves conviccions –les defensava amb tenacitat–, però al mateix temps era un home d'una gran sensibilitat estètica, poètica i artística. Posseïa una profunda vivència espiritual centrada en el seguiment de Jesús.

Durant els estudis de filosofia que va fer a la facultat de Sant Cugat del Vallès (1953-1956), va escriure la seva tesi sobre el problema del mal, i en les estones lliures traduïa textos del poeta jesuïta anglès Gerard Hopkins. Entre 1956-1959 va ensenyar literatura greco-latina als joves jesuïtes a Raïmat (Lleida) i va obtenir la llicenciatura civil de filosofia a la Universitat de Barcelona amb una tesi sobre l'antropologia de Lucreci. Durant els estudis de teologia que va cursar a Sant Cugat del Vallès (1959-1963), va experimentar dolorosament i críticament el contrast entre la teologia clàssica escolàstica oficial que rebia a classe i els nous corrents teològics aperturistes que preparaven el Vaticà II. Va col·laborar a la fundació de la revista *Selecciones de Teología* i va ser ordenat sacerdot l'any 1962.

Més tard, entre 1964 i 1965, es va especialitzar en ràdio, cinema, TV i periodisme a l'escola de Mitjans de Comunicació Social a Bèrgam (Itàlia), institució vinculada a la Universitat Catòlica del Sagrat Cor de Milà. Aquesta especialitat li va marcar tota la vida, i encara que va seguir col·laborant pastoralment els diumenges en alguns barris populars, els mitjans de comunicació van passar a ser l'instrument del seu futur treball apostòlic, primer a Espanya i més tard a Bolívia.

A l'Espanya franquista li van censurar un programa de TVE anomenat *Cuestión urgente*, on abordava temes

tabú en el franquisme: barraquisme, prostitució, mares solteres, alcoholisme, una entrevista amb Alfonso C. Comín (fundador de Cristians pel Socialisme), etc. Llavors va dimitir i se n'anà a treballar a Bolívia l'any 1968, un any molt significatiu, l'any del maig francès i l'any de la reunió a Medellín, quan els bisbes llatinoamericans van assumir creativament el Concili Vaticà II com una crida de l'Esperit per treballar per la justícia i els pobres.

L'any 1970 es va nacionalitzar bolívia i passà a ser Lucho Espinal. Viu allà un moment de convulsió política, però s'enfronta sobretot amb la dictadura d'Hugo Banzer (1971-1978). Es bolca en les mitjans de comunicació: col·labora amb ràdio Fides de la Companyia de Jesús, escriu en diaris com ara *Presencia* de la Conferència Episcopal boliviana i *Última Hora* de La Paz, produeix alguns curtmetratges per a la TV boliviana, participa en el grup cinematogràfic *Ukamau* que realitza la pel·lícula *Chuquigato*, és professor de Mitjans a la Universitat de San Andrés i a la Universitat Catòlica de la Paz, publica deu llibres sobre cinema i dirigeix des del 1979 el seminari polític *Aquí*.

Espinal no es va limitar a ser un bon professional dels mitjans de comunicació social sinó que en va fer un mitjà per denunciar profèticament la pobresa i la injustícia, per criticar la manca de llibertat, les massacres, els exilis, el narcotràfic. Paraules seves són:

«Desitgem a la pàtria un 1972 sense pena de mort, amb universitats funcionant normalment, sense camps de concentració, sense terrorisme ni detencions».

«Per fidelitat a Crist, l'Església no pot callar. Una religió que no tingui el coratge de parlar en favor de l'home tampoc té dret a parlar en favor de Déu».

El 1977 va participar en una vaga de fam juntament amb Domitila Chún-gara i altres dones mineres que demanaven amnistia per als presos polítics, i quan, a petició seva, es llegien les benaurances, van ser desallotjats per la policia. Es va aconseguir l'amnistia i va escriure la seva experiència de vaga en un text que s'anomena *Testamento político-espiritual*. La vaga de fam li va resultar una experiència espiritual, un profund ritus religiós de solidaritat i comunió, amb què compartia el patiment dels seus germans:

«Dona més carta de ciutadania morir per un poble que néixer en un poble».

Tot aquest conjunt de circumstàncies explica que Espinal entrés en conflicte amb sectors polítics oficials i també amb algunes instàncies eclesials. Sabia que la seva vida corria perill a Bolívia, però va decidir no tornar a Espanya.

«No és cristià qui es guarda la vida per a ell mateix: l'aigua estancada es podreix».

Les seves arreles

Com tot profeta, les seves paraules naixien d'una profunda vivència espiritual i mística, de la fe en el Déu de la vida, del seguiment apassionat de Je-

sús de Natzaret que havia après en els Exercicis ignasians:

«Senyor Jesús, ens fa por gastar la vida. Però, Tu, la vida ens la dones perquè la gastem; i no ens la podem reservar en un egoisme estèril. La vida es dona senzillament, sense publicitat, com l'aigua que vessa, com la mare que dona el pit al nen, com la suor humil del sembrador».

Després que morís, van trobar a la seva tauleta de nit l'evangeli de Lluc, obert al capítol 23: Jesús és condemnat a mort per Pilat.

També es va trobar un escrit seu acabat en el qual afirmava que el poble no té vocació de màrtir, té horror a tot el que sigui culte a la mort:

«i si un dia li toca donar la vida ho farà com qui compleix una tasca més i sense gestos melodramàtics».

L'any 1980, durant la dèbil presidència de Bolívia de Lidia Gueiler, es gestava un cop d'estat militar dirigit per García Meza i Arce Gómez, que imposaren una dictadura unida al narcotràfic. Espinal, que denunciava aquests horitzons obscurs, era un destorb per als militars. Després d'haver estat assassinat, els militars van brindar contents celebrant la seva desaparició definitiva.

Durant la visita que el papa Francesc va fer a Bolívia el 2015, mentre baixava de l'aeroport del Alto cap a la ciutat de la Paz, la comitiva es va aturar breument prop del lloc on havia estat trobat el cadàver de Lucho Espinal. Francesc va dir que a Espinal el van matar per predicar l'evangeli, va resar una breu pregària i va beneir la multi-

tud que l'esperava en aquell punt. El papa jesuïta reconeixia públicament un germà seu de la Companyia de Jesús, màrtir per haver predicat l'evangeli.

La vida i la mort d'Espinal és com una paràbola evangèlica del Regne: el Regne de Déu és qui per seguir Jesús ho deixa tot, surt en busca dels més pobres i és capaç d'entregar la vida pels altres, com Jesús de Natzaret. Espinal simbolitza una Església en sortida que va a les perifèries per defensar la vida amenaçada. Podem aplicar a Espinal el mateix que el bisbe poeta Pere Casaldàliga va afirmar de monsenyor Óscar Romero: «els pobres et van ajudar a llegir l'evangeli».

Pregàries a boca de canó

Després de la mort d'Espinal, Xavier Albó i els seus companys van publicar *Oraciones a quemarropa*, un conjunt de pregàries per a ser llegides a la ràdio. Són pregàries amb temes humans i existencials: el silenci de Déu, la solitud, el dolor humà, la mort, l'enigma del futur, una església del silenci i callada davant la injustícia, etc.

És possible que l'origen d'aquestes *Oraciones*, escrites des d'una perspectiva existencial i moderna, fos anterior a la seva arribada a Bolívia. Amb el temps, aquesta perspectiva més personalista es va enriquir a Bolívia en experimentar la situació de les víctimes d'una injusta pobresa, i també amb l'opció de la Companyia de Jesús en la seva Congregació General 32 (1974-1975) per una fe unida a la justícia. A través d'aques-

tes pregàries, retocades durant els seus anys de vida a Bolívia i fins a la seva mort (1980), podem aprendre a viure el present de manera que, inesperadament, en vagi naixent un futur realment nou.

Per bé que Espinal era molt sensible a temes com ara la constant marginació de la dona, la importància del diàleg ecumènic i l'amor a la natura, en aquestes pregàries no apareixen dimensions més actuals sobre feminisme i gènere, diàleg interreligiós, ecologia, noves tecnologies, fonamentalisme... No sabem el que diria avui en un nou context social i polític de Bolívia i del món, però segurament tindria una paraula profètica i valenta.

Malgrat tot, o potser precisament per això, *Pregàries a boca de canó* (*Oraciones a quemarropa*) constitueix un text clàssic de pregària, com ho poden ser els d'autors antics, d'Agustí a Francesc d'Assís, i de Teresa de Jesús a Karl Rahner o Etty Hillesum.

Més encara, en un món modern secularitzat i agnòstic com el nostre, moltes vegades postcristià però ansiós d'espiritualitat, aquest *Pregàries* no recull textos només poètics per llegir, en realitat poden ser una iniciació a la fe i a la pregària cristiana.

Amb aquest quadern, Cristianisme i Justícia, EIDES i, en definitiva, la Fundació Lluís Espinal volen posar a l'abast dels seus amics i lectors una reedició actualitzada de *Pregàries a boca de canó* amb motiu dels quaranta anys del seu assassinat martirial.¹

Víctor Codina sj.

1. Hem inclòs en aquesta edició el text *Testimoni de la vaga de fam*, on explica l'experiència viscuda durant la vaga de 1977. Un text de gran valor testimonial que creiem ens ajuda a acostar-nos a la seva vida i pensament, i complementa i dona realisme al valor de la seva poesia.

I. IMMERSOS EN LA QUOTIDIANITAT

Són un grup de pregàries des de la quotidianitat de la vida, a boca de canó, des de la realitat més diversa: política, ciència, sexe, joventut, música, secularització... Són pregàries des del carrer, els mitjans de comunicació... Una pregària «entre los pucheros», como deia santa Teresa.

1. Egoisme

Obrim els ulls, sortim al carrer
i mil crides humanes ens assetgen:
un captaire demana almoïna,
l'amic que busca feïna,
l'anunci d'una reunió política...

Tanmateix, després, ofeguem aquestes
crides asfixiant-les lentament
en el nostre interior.

De vegades, gairebé sentim vertigen
enfrent del nostre cor de Caïn,
ple de cadàvers de germans.

La vida és dura.
Ens obrim camí a cops de destrat
prescindint dels altres, atropellant-los.
Cerquem la felicitat,
però no traspuem joia...

Senyor,
hi ha quelcom que anomenem amor,
però tu saps que es tracta
d'un amor mesquí i avar:
pur egoisme refinat.

No ens entreguem, només exigim,
com un recaptador d'impostos.

Per això, Senyor,
et cerquem endebades.
Tu no vius pas reclòs així,
puix que ets l'amor.
Però ets tan bo que, malgrat tot,
ens parles.

El teu amor és més fort
que la nostra cuirassa,
i veiem resplendir la teva llum.

Ensenya'ns a estimar, Senyor Jesús.
Cada cop més, cada jorn

amb més despreniment.
No pas per sadollar el nostre desig
d'afecte, sinó perquè els altres
necessiten amor.

Tu ets l'amor,
però necessites amor en el teu Cos.
Fa falta sang per establir
aquest cercle universal d'amor.
Volem participar en aquesta
transfusió, i no convertir-nos,
només, en sangoneres.

No et demanem res d'exorbitant,
volem ser, tan sols, deïxebles teus,
acomplint el teu únic manament:
estimar els altres.

2. Cosmonautes

Els hem vistos, Senyor,
a la pantalla del televisor.
Es movien lentament,
per sortir de la càpsula i, després,
surar en el buit.

D'altres han mort, potser,
en un silenci perfecte,
caient per l'univers.
En la buidor de llur incredulitat,
no tenien sentit ni llurs blasfèmies,
tan sols.

Vine, Senyor, estem atemorits.
L'univers se'ns ha fet massa gran
per viatjar tot sols.

La fantasia ens esclata, puix la realitat
és més increïble que els somnis.

Si tu no existissis,
de què serviria tant d'univers?

Ens assetja l'angoixa de la màquina
que ja no dominem,
la neurosi de la solitud
en el desert del cosmos.

Et preguem per aquesta gent audaç
que ho arrisca tot per cercar quelcom.
O Algú?
Que aquests eremites de l'espai
et trobin.

També nosaltres ho voldríem deixar tot
per tal d'abastar una òrbita llunyana.
Empeny la nostra vida vers l'audàcia.

3. Recés

Això és, només, un parèntesi.
No ens podem recloure en nosaltres
mateixos, Senyor, per lliurar-nos a tu.
Tot just tanquem els ulls i trobem,
tan sols, el desert del nostre «jo»,
la nàusea del nostre no-res.

Ens fa por una perfecció algebritzada,
amb els seus mil graus i caminets.

Ulls oberts, Senyor,
voldríem trobar-te en els altres.
Tu ens somrius en cada rostre humà.
Voldríem seguir-te a ple migdia,
amb la naturalitat de l'evangeli.

Deixa'ns ser agosarats.
Ens sembles massa adust en els teus
sants. Et preferim a Tu,
amb la teva creu calenta de sang
i d'amor. Et preferim a Tu,
al·lucinant i nu.

No hem nascut pas per al silenci.
Tu ens has carregat amb la teva paraula.
En Tu trobem el nostre millor soroll,

en els problemes dels homes,
en aquests humans ferits
que se'ns acosten.

Senyor Jesús,
tal volta ens sobra petulància,
però ens fastiguegen certes paraules:
perfecció, virtuts, santedat.
Paraules d'autòpsia,
estructures que ens amaguen la vida,
la teva Vida.

Allibera'ns del risc
de tornar-te a desencarnar.
Tenim por de mediatitzar-te.
Tant de bo no ens perdem pas
enmig de tantes bastides.

4. Endavant

Com el crit dels sentinelles
contra la fila de presoners de guerra:
«Som-hi!». «Endavant!».

No ens podem pas deturar, Senyor.
El cor, però, voldria restar aquí,
en aquest èxit,
amb aquesta gent que ha rebut,
de mans nostres, la teva Pau.
«Endavant!».

La nostra vida és un èxode total.
Som nòmades de l'Absolut.
No tenim cap altra llar que la teva
falda de misteri i de fe.

Fem brollar amor i esperança
al nostre pas.
Nosaltres, tanmateix, continuem
solitaris endegant tot l'amor vers tu.

Dona'ns la força per continuar
avançant, assedegats,

per aquest sorral interminable,
sens deturar-nos en tants oasis.
«Endavant», sota el teu sol abrusador.

D'altres podran, potser,
lliurar-te el cor de cop i tancar
l'univers en un colossal parèntesi.
Nosaltres, no.
Ens cal anar amb el cor a la mà,
per tal d'eixugar llàgrimes i estroncar
ferides.

Ens cal lliurar-nos
i dir sempre «adeu»,
i estimar pregonament,
fent camí, tanmateix, sense parar.

T'oferim aquesta mística roent
de l'etern «endavant!»
fins que Tu no arribaràs,
fins que Tu no deturaràs aquest
pelegrinatge més enllà del desert,
i deixarem aquesta tenda transhumant
per fer estada a la teva ciutat
(Ap 21,2-4).

Vine, Senyor Jesús (Ap 22,20),
i que el teu repòs esvaeixi
aquest inacabable «Endavant».

5. Sexe

Ara traurem la pols a una paraula tabú:
sexe.

L'hem desterrat de la nostra pregària
perquè se n'ocupi la pornografia.

Tanmateix, el sexe polaritza
tot el misteri de l'home.
És tan fascinator
que pot convertir-se en un ídol,
tan potent que pot desencadenar
la destrucció.

La nostra societat supererotitzada
ha degradat el sexe, l'ha rebaixat
fins al simple nivell animal.

I, en l'home, també el sexe és humà...
Déu de la creació,
et donem gràcies pel sexe,
per aquesta divisió que aglutina,
per aquest esquer de l'amor.

No podem ser uns renegats del sexe.
No podem menysprear el motor de la
vida. Tanmateix, perquè l'estimem,
volem respectar-lo com es respecten,
Senyor, els teus grans sagraments.

En el sexe hi has posat els ressorts
més misteriosos de l'home;
en ell s'hi entrecreuen la bellesa,
l'amor i la persona.

No permetis, Senyor,
que profanem aquesta força de vida,
aquesta potència esfereïdora
que ens sobreprèn.
Perquè el sexe, que nua la família,
pot convertir-se, també, en un
explosiu d'odi i de brutalitat.

No permetis que separem
mai sexe i amor.

El sexe no és tot l'amor.
Si aquest falta,
el sexe és només un instint animal.
Quan el sexe no expressa l'amor,
és rutinari i aberrant;
una mera descàrrega nerviosa.

No permetis que, per culpa del sexe,
la persona humana sigui trepitjada.
No existeix pas
un sexe inferior a l'altre.
Davant Déu, tots som iguals;
tots igualment fills seus.

Senyor, que no oblidem mai
que el sexe no és pas l'última realitat,
que només té sentit transfigurat
per l'amor.

6. Castedat-Obsessió

Quants cristians no han reduït
llur religió a una obsessió sexual.
Com hem empobrit, Senyor,
el teu evangeli...

Voldríem cridar pels carrers que,
ser cristians,
és quelcom més que «no fornicar»,
que és un simplisme pueril
convertir l'ésser humà en pur sexe.

No volem continuar educant
els nostres fills hipersensibles
envers la castedat i endurits,
en canvi, envers tot el que és positiu:
la justícia, l'amor, la pregària.

La impuresa ocupa, ja,
tot l'horitzó moral,
i no hi ha lloc per a res més.
La moral puritana
pot ser més nociva que la pornografia.

El pecat de la carn
és el més epidèrmic;
és pitjor l'orgull o l'egoisme:
pecats bàsics que ens empassen
piadosament.

Ensenya'ns a donar, a les virtuts,
el seu vertader valor,
a respectar-ne la jerarquia.
La castedat és valuosa, tan sols,
perquè és la closca de l'amor.

El pitjor pecat solitari és l'egoisme.

Dona'ns, Senyor, uns ulls d'infant per poder veure amb netedat la teva creació. Que no oblidem que Tu ho has fet tot «bo» (Gn 1,3-31).

No volem sentir a parlar de «virtut angelical», perquè tu, quan parlaves de sexualitat, no feies servir melindrosos circumloquis.

Que no oblidem, sobretot, que només vas ser dur amb el fariseisme dels «perfectes», dels qui jutgen i s'escandalitzen.

7. Joventut sense Déu

Senyor Jesús, ells mateixos ho diuen, que els manca il·lusió, que la seva vida no té sentit, perquè existeixen sense Tu.

Mira aquesta joventut atea, corcada per dintre, pansida com una vela sense vent, totalment desorientada.

En el seu rostre s'hi enceba l'angoixa. Mai no havíem vist uns ulls tan negres, tan plens d'interrogants.

Torna a venir, Senyor, manifesta't a aquestes ànimes que et cerquen i no et troben. No tardis, que tot es va esfondrant i, sense Tu, és preferible no existir.

Els personatges fantasma que s'arrosseguen pels films d'incomunicabilitat no tenen res de fictici: així és el jovent sense Tu.

Puix, sense Tu, ens manca l'únic punt de referència, les coses no es poden valorar, felicitat i dolor es confonen.

Torna aviat per donar llüissor a aquests ulls tan tràgics, puix no troben res que doni sentit a l'amor.

Quan nosaltres sofrim, tenim, si més no, una engruna d'esperança. Però ells agonitzen en una nit de plom, com animals traïdorament conscients.

Dona'ls el pa de la teva presència.

8. Música moderna

Senyor Jesús, també t'has encarnat en el món d'avui. Tu comprens la nostra música, expressió de l'home actual.

Estridències, udols i angoixa. La nostra pregària és tot això: pregària d'homes trencats i en crisi. La nostra música és un crit d'auxili.

Tu coneixes aquests joves que ens qüestionen amb veu sanglotant. Tots ens hi sentim representats. Cada cop que colpegen la guitarra ens fiblen en carn viva.

I tu, Senyor, on ets?
Per què calles?

Restem sols, la cara al vent, colpits per la vida. Els instants més preciosos se'ns escolen entre les mans.

La nostra pregària d'ara
només pot ser pura angoixa.
Tot el dolor del món
encastat en una gorja.
Senyor Jesús,
mai no hi ha hagut una nostàlgia
de Tu tan difosa.
El *twist* i el *rock* són pura pregària.
Escolta...

9. Manaments incomprensibles

Senyor de la vida,
per què ens deixes morir
lentament a les teves mans?, per què
ens arrenques els brots de la il·lusió?

Ens vols fer entendre
que no ens necessites, a nosaltres,
perquè vingui el teu Regne?,
que val més l'adoració que l'acció?

A cops de destrat, has anat escapçant
l'arbre de la nostra vida.
Senyor, com podrem donar fruit,
si ens vas truncant les branques!

Tu ens demanes l'incoherent i l'absurd,
ens manes que ens deformem,
que esdevinguem vasos trencats
que no poden retenir el teu missatge.
Per què?

Senyor Jesús, acceptem aquesta mort
que ens va rosegant per dins.
Sabem que són les teves mans
que ens maseguen amorosament,
que ens van desflorant l'ànima.

Estem oberts a les teves ferides.
Creiem que, el nostre darrer bri,
empeltat en Tu,
es desclourà en una primavera total.

Jesús crucificat,
ensenya'ns a morir amb la il·lusió
d'un nuviatge incipient.

No ens deixis morir amb
passiva amarguesa ni amb gesticulant
rebel·lia. No ens deixis morir
més del compte.

Senyor, quina por que ens fa que la
nostra crucifixió esdevingui, només,
un suïcidi!

10. Estiueig

Senyor, et trobem a faltar, a la platja.
De vegades sembla que vulguem
descansar sense Tu,
com si ens haguéssis d'igualir la festa.

No ens agraden aquestes vacances
de vegetal que sols consisteixen
a banyar-se, a atipar-se i a flirtejar.

Ensenya'ns a estiuejar.
Dona'ns unes vacances que
ens arribin fins al moll de l'esperit,
fins a allò que hi ha de més noble
en nosaltres.

Volem aprendre a cercar el descans en
el que és senzill i frugal,
en l'art, en l'amistat,
en un tracte més esponjat amb Tu.

Ara que estem més en contacte
amb la natura,
voldríem revifar l'instint de veure't
en totes les coses,
en totes les persones.

Que el contacte amb les flaires del camp
ens retorni l'espontaneïtat i la senzillesa.

Fes-nos oblidar les superestructures
del nostre intel·lectualisme
i de la nostra posició.

Retorna'ns la frescor del sentiment.

Voldríem ser senzills i alegres
com una gota d'aigua,
com un bri d'herba;
recuperar un esperit sa,
sense neurosis ni complexos,
per tal de poder estimar millor.

Et preguem per tants milions d'éssers
humans que no podran estiuejar.
Ho necessiten més que nosaltres,
però un ordre social injust
no els permet gaudir d'un món
que també has creat per a ells.

Que el seu record ens ensenyi
que la malversació és un pecat,
puix que són ells, potser,
els qui «paguen» el nostre estiueig.

11. Comunisme

Senyor,
ens fa por aquest món que avança
cap al comunisme. La taca roja s'estén
amb el suport de molts.

Avui, aquí, la religió de la matèria és
més forta que la teva religió;
és més viva, més proselitista.

Potser és millor així, que
el comunisme creixi i, d'una sacsejada,
desvetlli, del seu ensopiment,
la teva església mil·lenària.
Enfront d'un perill tan agut, quin sentit
té una església d'ostentació i de rutina?

Potser els teus pobres retroben en
el comunisme allò que Tu vas predicar:
la fam i set de justícia (Mt 5,6).

Potser nosaltres els fem ateus en
mostrar-los un déu que, en realitat,
no existeix. Potser tenen raó quan
parlen de l'«opi del poble», perquè
hem desencarnat la nostra fe...

Potser ens caldrà travessar el Mar
Roig per entrar a la Terra Promesa.

Potser Tu, Senyor, ets amb ells.

12. Ateus

Estem tristos per ells, perquè criden
per espantar llur tristesa.
S'ofeguen en la nit sense temps
ni estrelles.

La vida els esquinça com a nosaltres,
però ells no tenen esperança.
Estan sols, sense Déu.

Per a ells, viure és anar-se extingint
com l'escuma del mar,
com el so del martell contra l'enclusa.
Tenallats per un silenci creixent.

Ens sentim tristos per ells, Senyor.
L'ésser humà només seria un gripau
que es llança al buit.

I són germans nostres!

Han volgut construir un món més just;
tanmateix, per a qui?
Apuntala'ls l'existència, Senyor,
no fos cas que només construïssin
un mausoleu.

II. EL MISTERI DE LA PERSONA

Des de la realitat externa anem avançant cap a la realitat interior, cap allò més personal, cap a la nostra subjectivitat, les nostres vivències existencials de fragilitat, angoixa, cansament i vulnerabilitat. Són pre-gàries des del més profund del nostre ésser.

13. Solitud

L'ésser humà sempre està
sol: amb el seu «jo» impenetrable,
la seva responsabilitat, el seu misteri,
el seu amor, la seva predestinació...

Recordem la solitud de l'orfe
i la solitud del vell,
famolencs d'éssers estimats.

La solitud del delictes,
la solitud del sofriment
i del sepulcre.

La solitud de l'altiplà,
la solitud de la pampa,
del cor de la mina.
La solitud del mar...

Senyor Jesús,
ensenya'ns a viure la nostra solitud.
Tot ésser humà és un solitari.

La vida ens pesa,
com aquesta gravitació constant
vers l'infinit, per ara insatisfeta.
Per això, et mendiquem misericòrdia
pels suïcides i desesperats.

Tu saps, Senyor,
com ens fascina el pecat.
Equivocadament, cerquem en ell
el miratge de l'absolut:
realitzar-nos, sadollar el nostre amor
abismats en la nit.

Et preguem per la solitud
dels empresonats,
pels pastors dels altiplans,
pels vigilants nocturns.

Jesús de Betània i de Canaan,
ensenya'ns a trobar i a viure
l'amor i l'amistat.
Et preguem per aquells que
encara no han descobert aquests tresors.

Que, quan ens sentim sols,
recordem la solitud humana
de la teva encarnació i de la teva agonia.
T'oferim la nostra solitud,
perquè, unida a la teva,
esdevingui redemptora,
perquè es completi el que manca
a la teva passió.

No permetis que ens tanquem
en la nostra solitud.
Obre'ns, perquè anem a trobar
la solitud dels altres.
Que no se'ns eclipsi l'esperança
de la comunió eterna amb Tu.
Vine, Senyor Jesús!

14. Aniversari

La vida fa el seu curs, se'ns escola
de les mans,
i ens trobem buits davant Déu.
Han passat tants dies, tants anys,
i no hem fet res d'important, encara.
El nostre «haver» encara està per
estrenar.

Fins avui, de què ha servit, la nostra vida,
per als altres? Anem barrinant,
sense que floreixi res als nostres peus...
Els dies passen monòtons,
com una gotera inútil...

Senyor Jesús,
fes fecund el nostre pas per la vida.
No volem ser turistes
que només se n'enduguin
unes quantes fotografies...

Hem malversat massa vitalitat
en l'egoisme.
Hem cercat l'èxit, la gratitud,
el plaer.

Hem sotmès l'amor
a la llei de l'oferta i la demanda.
L'hem donat a qui no el necessitava,
i, en canvi, hi ha famolencs d'amor...

Senyor, que cadascú de nosaltres
estigui a mercè de tothom,
com un grapat de raïm esgranat
per alegrar els altres:
esgranat a les teves mans.

Dona'ns coratge
per llançar-nos al corrent de la vida,
sense prudències, sense por de la mort.
Què hi fa, que n'avancem la data!

Que, per damunt dels nostres plans
i dels nostres interessos,
hi hagi la sagnant presència
de les persones. Cap urgència
no ens pot barrar el pas als altres...

Ens sentim massa covards,
massa inerts.
Ens fa por allargar la mà per
esvaïr la boira.
Però esperar és egoisme.

Des d'avui, crea en nosaltres
un esperit nou,
i obre'ns les mans i el cor.

15. Joventut

Gairebé ja no som joves.
La vida ens ha madurat i envellit.
El ventall de possibilitats se'ns ha anat
encongint. I, ara,
la vida és un camí prosaic
entre dues cunetes.

Sentim la temptació del desengany
enfrent de tantes despulles

d'ideals ben nostres.
Estem cansats de lluitar i voldríem, ja,
una vida aburgessada.

Senyor, referma'ns la juvenesa.
No ens deixis caure en la temptació
de la rutina i de llençar la tovallola.

Senyor Jesús, voldríem ser com Tu,
que no has conegut l'esclerosi
de l'edat madura
i has estat jove fins a la mort violenta.

Retorna'ns la juvenesa,
ni que sigui la juvenesa interna,
d'esperit. Puix cal ser joves de ment,
no sols de vestimenta.

Conserva'ns la imprudència juvenil,
aquella beneïda imprudència capaç
de jugar-se la vida per un ideal, capaç
d'il·lusionar-se i d'estimar.

Que mai no ens tornem vells
ni esdevinguem un pes mort, uns mers
frens per als altres.
No ens fa pas cap gràcia convertir-nos,
només, en senyals de perill
al llarg del camí.

Allibera'ns, Senyor,
de la incomprensió
envers els qui ens venen al darrere.
Ells ens porten aire nou.
No volem fer-los patir
el que hem patit nosaltres.

Ensenya'ns a cedir-los el pas, a temps.
Volem aprofitar llur energia,
utilitzar llur crítica.
No volem que envelleixin
per haver-los encomanat la nostra
vellesa prematura.

Ensenya'ns a retirar-nos a temps,
Senyor. Que no ens hagin
de fer baixar per força.

16. Fragilitat

Hem llegit la crònica negra.
S'hi trobava la història dels nostres
pecats possibles: robatoris, fam,
corrupció, deslleialtat, suborn...

Si som sincers, ens sentirem germans
de tots aquests culpables.
També nosaltres hem sentit llurs
temptacions. I, potser, alguns cops
hi hem caigut, com ells...

Senyor, tenim por.
La nostra fortalesa és de fang.
Som capaços, també,
de fer un disbarat.
Els nostres peus ja van per camins
torts...

Dona'ns la mà, Senyor,
i no ens deixis mai,
malgrat que t'ho exigim a crits.
Tenim por
perquè ens refiem de nosaltres mateixos.
Hem edificat la nostra casa damunt
la sorra de les nostres possibilitats.

Gaudim del nostre prestigi
i de la nostra experiència. Ens coneixem.
Diem que «no representa cap perill
per a nosaltres». I ens oblidem
de les teves paraules, que diuen:
«Que no veus que ets un dissortat,
un miserable, un indigent,
un cec i que vas nu!».

Fes-nos adonar que, sense Tu,
no podem res.

Però no ens ho ensenyis a força
de caigudes.

Compadeix-te de nosaltres, com una
mare, malgrat que no t'ho demanem.
No sabem parlar-te, però
la nostra indigència baladreja
per si sola.

Fes, Senyor, que tot, en nosaltres,
esdevingui pregària.
Aquesta recerca inescotable
de felicitat i d'amor
és una manera de buscar-te a Tu.
Empeny la nostra pregària,
radicalitza-la,
perquè no s'aturi a mig camí.

I puix que som fràgils,
que cada pulsació sigui una súplica de
qui està en perill,
escarafalls de qui s'ofega.

17. Vida profunda

Som fàcils a dir que et trobem
en l'enrenou de la vida;
en realitat, però, el nostre interior
gairebé sempre és buit,
com un immens immoble.

Els gestos cristians, les frases,
ens surten de la perifèria,
amb la càrrega esmorteïda.
Ens manca vida interior,
amb silenci o sense,
per tal d'abraonar-nos a Tu pregonament
i que ens penetris com un murmur
d'aiguaneix.

Senyor, en aquests moments,
sentim nostàlgies de pregària;
caldria, tanmateix, que aquesta

enyorança esdevingués la nostra fam
de cada jorn,
no tan sols dels caps de setmana.

El corrent dels esdeveniments
va deixant un pou que colga la nostra
autèntica vida, i ni tan sols percebem
la nostra indigència.

Cal que t'ancoris
tan profundament en nosaltres
que esdevinguem sempre illots
a contracorrent,
testimonis inoportuns de l'Invisible.

Ens manca amor, tanmateix,
ens manca mordent. Revifa la teva
presència per tal d'incendiar-ho tot.

Voldríem convertir-nos en una deu
profunda, units a Tu, font d'aigua viva
(Jr 17,13), i no només en tolls que
s'esvaeixen.

Ens sobra activisme.
«Aprofitem» massa el temps,
en lloc d'esmerçar-lo, en adoració,
al teu costat.

Voldríem anticipar l'eternitat
i amainar-nos tot contemplant el teu
rostre.

18. Intimitat

Ens corprèn un paisatge,
ens al·lucina el misteri de la vida
submarina. Tanmateix, veure una
ànima... és quelcom engegador.

La intimitat és la transparència
de l'amor. Potser és l'únic llenguatge

plenament comunicatiu.
En la intimitat es frega l'absolut.

La intimitat permet un diàleg sense paraules, trenca la barrera entre l'exterior i l'interior, entre el teu i el meu...

Gràcies, Senyor, per aquest do tan fràgil de la intimitat.
Ella ens aconsegueix la plena comunicació, la comunió.
Ens esquinça lleument l'epidermis del «jo» i podem conviure.

Sota la resplendor del «tu»
que es comunica,
l'egoisme s'esfondra,
s'apropa la transcendència
i et comencem a veure, Senyor.

El que seria trivial, cas de ser nostre,
es transfigura
i es converteix en obertura còsmica,
quan Tu ens ho ofereixes
en la intimitat humana.

Senyor, ensenya'ns a respectar
la intimitat,
aquest gran sagrament
de la teva presència.
Aquesta teofania senzilla i apelfada
com la molsa, però capaç
de reverdir-nos l'ànima.

Senyor Jesús, t'agraïm
que ens hakis fet trobar
persones tan riques d'intimitat.
Allibera'ns, però, de profanar-les
gens ni mica.

La intimitat és l'últim reducte
de la llibertat, el punt dolç
de la persona. Atorga'ns, doncs,

comprensió per intuir
el misteri de cadascú, per a no
convertir-lo en una fórmula exacta.

Ensenya'ns a no jutjar ningú,
si més no, amb un judici radical
i inapel·lable.

Dona'ns una postura delicada
envers les persones estimades.
Les acceptem totalment com són,
amb les seves virtuts,
els seus defectes i el seu misteri.
En elles, respectem l'inefable misteri
de la teva transcendència.

19. Mediocritat

Ens costa d'acceptar l'experiència
de la nostra limitació:
quan se'ns esgota l'amor,
quan no podem més, quan descobrim
la nostra por de decidir-nos.

Dubtem del nostre amor, de la nostra fe.
La nostra vida és tan grisa,
té tan poques aparences d'il·lusió...

I ara ens sentim cansats i buits.
Hem hagut de començar massa vegades,
i sempre ha estat igual.

Davant aquesta experiència
de la nostra mediocritat, sentim
el que som davant Déu...

Senyor, ens trobem davant teu
amb les mans buides, balbotejant
incoherències.

Mirem la nostra vida i és,
només, un arsenal de paraules,
de temps cremat en va.

L'egoisme ho ha embrutat tot.
L'atmosfera és asfixiant d'omissió.

Tu, tanmateix, no ens deixes escapolar
de les nostres responsabilitats.
Mena'ns, a empentes, a la lluita,
ni que sigui a desgrat nostre.
Tu saps prou bé que la carn és feble.

Però, en sentir-nos buits, no ens
rebel·larem pas. Obrirem
aquest esvoranc per acollir-te a Tu.
Que la nostra flaqueza ens faci
comprensus envers tota feblesa
humana.

Com podem transformar el món amb
unes forces tan escasses? Senyor,
vessa'ns la teva benedicció.

20. Misteri de la persona

La monotonia externa de les persones
ens enganya.
No sabem quanta bonesa es consumeix
sota les cendres.
Cada persona porta les seves ferides,
la seva sensibilitat inexpressada,
el vertigen de la seva solitud.

Hi ha llàgrimes, rere de molts ulls
aparentment riallers.

Fins i tot la persona més vulgar
o menyspreable enclou el seu misteri.
Si el descobríssim,
l'arribaríem a estimar.

Veiem aquestes persones
que passen pel nostre costat, al carrer.
Quins sentiments s'hi amaguen,
darrere de llur maquillatge o de llur
urbanitat?

Entre ells, hi ha l'heroi,
el suïcida, el traïdor.
Tanmateix, qui ho diria!
Quan ho sapiguem, ja serà massa
tard...
Has deixat, Senyor,
una petja infinita en nosaltres.
Dona'ns una actitud religiosa davant
el misteri de les persones.

Fes-nos delicats perquè no profanem
el misteri humà.
No volem recloure la persona
en un concepte o en una fórmula.
Ensenya'ns a desconfiar del nostre
primer cop d'ull, tot recordant
que la realitat és més gran
que la nostra intel·ligència.

Dona'ns un amor que ens permeti
acostar-nos, sense tristesa,
a la barrera infranquejable del «tu»
de l'altre.
Ajuda'ns a superar el coneixement
i la possessió –pur egoisme–,
per tal d'arribar a la comprensió
i al lliurament –que és pur amor–.

Fes-nos, Senyor, el miracle
que l'egoisme no se'ns disfressi
d'amor.
I dona'ns l'alegria de l'autèntic amor,
que es recolza en la fe en les persones.

Voldríem aprendre a donar-nos
en la foscor, convençuts que Tu tens
mil mans humanes esteses
que demanen amor.
Que sapiguem donar-ne,
malgrat no vegem els ulls de qui el rep,
ni sentim l'escalf de la seva mà.
Dona'ns la sobrietat d'acontar-nos
amb les engrunes d'intimitat

que cadascú vulgui oferir- nos.
I ensenya'ns a donar-nos
abans i tot que ens ho demanin.

21. Buidor

Al capvespre d'un dia de festa,
sentim una terrible buidor,
el fàstic de la nostra finitud i vulgaritat.

Hem consumit la fruita fins al pinyol,
i ara ens sentim tristos.
Ens hem cansat de dissimular que,
en el fons, volem quelcom més,
quelcom més íntim.

La felicitat és com la boira baixa,
que, tot just la toquem, s'esvaeix...

Quan alguna cosa s'acaba,
sentim la seva absència, sobretot
si es tracta d'alegria o de felicitat.
Senyor transcendent,
t'agraïm aquesta buidor.
Gràcies, perquè el nostre ésser no pot
sadorlar-se amb cap alegria terrena.
El plaer és, només, un aperitiu
que es dona a un famolenc.
Exacerba una fam que res no podrà
assaciar.

Gràcies, perquè ens vas donar
un vas tan gran
que només pot ser curullat
amb la teva presència.

Al capvespre, ens dius
que els béns de la terra tenen
com a finalitat, només,
mantenir el nostre esperit atent
a les coses que no poden morir.

Deixa'ns sempre oberta
aquesta ferida metafísica.
Tu ens parles en el desengany.
Aquesta buidor, com s'assembla
a la teva presència!
Ens diu que l'esperit
no pot pas trobar el seu déu
en la matèria.
Ens has fet per ser comensals
de la teva intimitat.

Però no volem pas ser
falsos místics amargats,
eunucs de la vida.
Estimem la terra i els seus valors.
El seu cos transparent ens mena a la
transcendència.

Creiem en l'amistat, en el sofriment,
en la bellesa, en la persona...

Senyor de la joia,
t'agraïm aquesta tristesa existencial
que ens allibera de la seducció
del que és caduc,
i ens deixa seguir buscant la felicitat...

22. Crisi

La vida és un seguit de crisis:
de creixement, d'acomodació
i de ruptura.

Per això ens afeixuga, de vegades,
l'angoixa davant el dolor,
la mort i la solitud.

Patim la injustícia,
i els nostres bons desitjos
són estèrils com el rierol engolit pel
desert.

I, llavors, fins i tot el cel
sembla de plom,
on rebota la nostra pregària...
Senyor de la nit i del buit,
voldríem saber ablanir-nos
a la teva falda impalpable, confiadament,
amb una seguretat de nens.

L'angoixa ens persegueix
com una sorda remor,
com el pols de la pròpia existència.
Esforçant-nos-hi molt,
arribem a dissimular i a somriure.
Però la vida se'ns ha fet insuportable.

Per què t'allunyes, Senyor,
i ens abandones,
en les hores d'angoixa?
Per què ens carregues la mà?
Pretens doblegar-nos davant teu?

Aquí ens tens, amb l'ànima cansada,
parant la mà com a captaires.

A on ens portes,
per aquests camins d'absurd?
Arrosseguem els peus
sobre un desert sense horitzó.

Vivifica la paraula
que ens has ensenyat:
«Ni que passi per la vall tenebrosa,
no tinc por de cap mal,
perquè Tu ets a prop meu».
Enforteix la nostra fe,
ni que continuï sent fosca.

Sabem que treballes en el nostre ésser,
malgrat que ens deixis òrfena
la sensibilitat.
Sabem que mai no ens temptes
per damunt de les nostres forces,
puix que ens estimes.

Tanmateix, el teu amor
ens sembla incomprensiblement eixut.

Malgrat tot, encara que ens matis,
no volem deixar de confiar en Tu.

23. Impotència

Que impotent que és, el nostre amor,
encara que sigui allò més fort
que posseïm!

En va maldem per salvar
la vida d'una persona estimada.
Inútilment intentem de comprendre
una intimitat.
Donaríem la nostra vida
per suprimir la injustícia
que impera en el món.
Però no podem.

És desesperant, tenir només paraules
per al dolor dels altres.
Preferim el silenci.
I el silenci és tot el que tenim
davant una persona que es juga la vida.

Hem de deixar que les persones
sofreixin soles.
Cal restar a fora.
Puix no podem arrencar-los
un esquinçall de dolor
i suportar-lo en lloc d'ells.

Senyor Jesús,
el nostre amor ens fa fàstic.
Sembla, només, un sentiment inútil,
el ressò del nostre egoisme.

Fes-hi alguna cosa, Senyor.
Només el teu Amor és omnipotent.
Empelta la teva energia en el nostre

amor i transforma en creació
la nostra impotent sensibilitat.

I, encara que poguéssim,
encara que tinguéssim un amor d'acer,
com l'aplicaríem?

Quants cops el nostre amor
ha devastat les persones que
estimàvem. Hem malcriat un fill,
i n'hem fet un paràsit social.

Estem en plena nit,
i el nostre amor impotent
esdevé perillós.
Ens fa por aquest amor
que arrenca els ulls, quan només
pretenia besar.

Senyor, fes clarividenc el nostre amor.
Nosaltres estimem a ulls clucs, i
sovint esmicolem els éssers estimats.

Enforteix el nostre amor,
perquè no s'encalli en el mer plaer
o en el mer sentiment sinó que
esdevingui tan fort que pugui aixecar
les muntanyes.

24. Futur

Se'ns fa dur viure a glops,
esmicolats per la temporalitat.
El temps és un tresor de petites
monedes, però mai no les posseïm
totes juntes.

Ni tan sols no posseïm la nostra vida.
A tot estirar, un sol moment, mentre
travessem la maroma del present.

Senyor de l'eternitat,
sabem que el nostre temps s'encalma

en la teva presència.

Creiem que no es perd ni un sol
instant de dolor o d'espera,
d'alegria o de fatiga. Altrament,
nosaltres mateixos ens esvairíem
amb els moments que passen.

Ens fa por el futur,
puix és negre i inèdit,
i sempre arrissat d'interrogants.
Tot el que tenim són coses passades,
i la novetat del futur ens acovardeix.

Cavalquem, tanmateix, amb Tu
a la gropa. Déu invisible,
dona'ns fe en la teva presència,
puix el futur ens espera
amb la seva explosió de misteri.
Sembla que caminem de recules
pel camí de l'existència.

Tan sols l'amor podrà alliberar-nos
d'aquesta servitud del temps.
L'amor que fa clarividenc el futur.

Senyor Jesús, dona'ns el teu amor,
que esborra els límits
i ens empelta en el present diàfan
de l'eternitat.

Senyor, et brindem el futur,
com els gladiadors a l'arena.
En oferir-te el nostre futur desconegut,
ho sacrificuem tot,
plenament confiats.
Et consagrem totes les nostres
possibilitats,
tot els nostres dolors, tot el nostre
ésser, perquè el futur
ho converteixi en amor.

III. OBERTS AL MISTERI DE DÉU

Lentament ens anem obrint a un Misteri que ens transcendeix, més enllà de nosaltres i de tota la creació, un Misteri que se'ns ha revelat i apropiat en Jesús i que a través del seu Esperit guia l'Església i el món.

25. I Déu...?

De vegades, el món ens sembla buit,
sense Déu.

Hi ha injustícies, i Déu calla.
Ha deixat el món tan
a les nostres mans
que tenim la possibilitat de destruir-lo,
i de crucificar, fins i tot,
el mateix Déu.

A tot estirar, ens imaginem un Déu
llunyà, més enllà dels núvols,
com una immensa galàxia.
Per això, quan ens sentim sols,
enyorem tant el tebi contacte humà...

Senyor del misteri, fes que sentim
la teva presència en el cor de la vida.
Volem trobar-te al fons
de la quotidianitat.

Ets tan a prop
que és un error anar, lluny, a cercar-te.
Ets present entre nosaltres,
en cadascú.
Et reveles en tot el que ens fascina o
ens fereix.

Ets present en la nostra intimitat
feta diàleg, quan s'encén la pupil·la
de l'amor interpersonal.

Sabem que el pecat és, només,
una adoració deturada a mig camí.

Vine, Senyor Jesús!
En realitat, però, ja has vingut,
ja estàs venint.
L'eternitat ja ha començat.
Només ens falta veure-hi.

Mentrestant, amb els ulls ben oberts,
et cercarem en tots els rostres humans

Sabem que et reveles constantment
en cada somriure, en cada dificultat.

Obre'ns l'oïda, Senyor,
com una antena expectant,
perquè puguem sentir el teu batec
clonat en cada ésser humà.

Que no et cerquem, només,
en el temple, sinó en la comunió
de la gòndola i la vorera.
Que no et vegem, només,
en el Sant Crist, sinó en la crucifixió
del suburbi i del penal.

Que et sapiguem trobar, Senyor,
present en els nostres germans,
sobretot en els més pobres i oprimits.

26. Silenci de Déu

El món gairebé és coherent sense Déu.
I Déu roman en silenci,
i no es defensa quan l'insulten,
ni deixa anar els seus llamps i trons
quan el neguen.

Tot resta en silenci,
però es tracta d'un mutisme hostil.
I, si volem pregar,
la nostra pregària s'esdevé sense diàleg.
Udol del vent en una casa en ruïnes.

Déu, tanmateix, sent la nostra angoixa,
encara que sembli que és molt lluny...

Senyor del silenci,
t'oferim la solitud,
la nostra absoluta solitud,
puix, fins i tot Tu, ets absent.

No tenim res de més íntim
ni més nostre.

T'oferim la nostra finitud,
les arrels del nostre ésser.
T'oferim l'angoixa de ser homes.

No ens deixis acceptar la desesperació,
encara que l'interior se'ns endureixi
com la pedra
i sentim el rau-rau de la reprovació.

Senyor,
que tens cura de les flors del camp
i les orenetes,
per què sembla que et preocupis
tan poc dels qui sofreixen?

No ens deixis perdre la confiança,
no ens deixis caure en la morbositat
de la ruptura estrident
per encebar-nos en la fosforescència
de la mort.

La nostra vida ens sembla sense sentit.
Com la teva, damunt la creu.
Però Tu l'emplenaràs de dons
per als altres.

Si poguéssim saber a on ens portaràs...

Malgrat la nit,
fes que mai no diguem «prou»,
encara que no puguem més.
Puix tu comences a actuar
justament en la nostra derrota.

De vegades, la teva mà
no ens sembla amiga.
Però acceptem que ens tractis així.
Ho acceptem tot, encara que no
ho sentim. Només aquesta acceptació
total ens podrà alliberar
de la desesperació.
Acceptant, expressem
un suprem intent d'amor i de fe.

27. Déu en la vida

Temps era temps, els anacoretes
cercaven Déu en el desert
o en la solitud de les ruïnes.
Avui dia, les persones no tenim
ni temps ni humor per a això.

Déu, tanmateix, no sols surt a trobar
els solitaris, sinó també els ocupats.
El treball de la vida
i en bé dels altres no pot ser
un obstacle per acostar-nos a Déu.

Als nostres carrers sorollosos
i enmig de l'aldarull de cotxes
i vianants, Déu també hi és,
en l'esguard de mil rostres humans.

Déu etern, et donem gràcies
perquè et podem trobar en el món,
i no, ja, enllà dels núvols.
Et podem estimar i adorar
en aquestes persones que ens envolten.

Sabem que ni tan sols cal
anar a una església, per trobar-te.

Volem escoltar la teva crida
pels carrers, en el rètol lluminós,
al cinema, en aquesta reunió d'amics.

Ensenya'ns a pregar,
no sols amb la Bíblia a la mà,
sinó també llegint el diari;
allà hi trobem la història del teu poble
i dels teus membres, el teu dolor,
la teva encarnació que continua.

Senyor Jesús,
allibera'ns del culte a les fórmules;
que compreguem que l'essencial és
trobar-te, i que els mitjans són
el menys important.

No volem pas unes estructures
que satisfacin la nostra rutina
i ja no ens condueixin cap a Tu,
Déu de la intimitat
i de l'amor sense paraules.

El món és lluny de Tu,
no serà que t'han presentat
com un Baptista adust?
Quantes vegades no s'han empès
les multituds cap al desert, com si Tu
només fossis accessible en aquell lloc.

Ensenya'ns a trobar-te en les persones.
Tu ens has dit que,
tot allò que fem als altres,
t'ho fem a Tu.
Ho hem oblidat.
I ara sembla que les persones
ens destorbin per arribar fins a Tu.
Com si fóssim càtars, et cerquem
en superba solitud.
Obre'ns els ulls,
perquè t'anem trobant en cada rostre,
perquè puguem combregar-te
cada cop que estrenyem una mà
o dibuixem un somriure.

28. Tancament davant Déu

Senyor Jesús,
fes-nos sensibles a la teva crida
i més permeables a la teva gràcia.
Seria terrible restar tancats a Tu.

Tanmateix, podem romandre tancats?
Tu ets més íntim a nosaltres que
la nostra intimitat.

Tota la nostra vida està amarada
de gràcia, en la mateixa mesura
que és plena de mesquinesa.

Seria supèrbia,
creure'ns excessivament dolents,
excessivament hostils.
Tota aquesta constel·lació
de coses bones que hi ha en nosaltres,
no és, potser, la teva presència?
No és pas nostra, la «nostra» bondat.

Som vulgars i raquítics.
És això el que tenim de fills pròdigs
(Lc 5,11-31). Però acceptem ser així,
tan esparracats.

La teva força triomfarà en la nostra
feblesa (2Cor 12,9).

I ara, obre'ns a l'amor.
El nostre amor, tot i estar tacat,
és la teva epifania en nosaltres.
Qui estima, no pot estar lluny de Tu,
Déu-Amor.
I nosaltres tenim, si més no,
desig d'estimar.

Ens sentim tancats, davant teu,
perquè vivim en la fe;
però creiem
que ets més potent, Tu, per obrir
que nosaltres per tancar.
Tu mateix ens dius que ets més gran
que el nostre cor (1Jn 3,20).

Sentir-nos condemnats
és ja una gran obertura davant teu.
Obrar altrament, confiant
en la nostra bondat, seria negar
la gràcia i tornar al fariseisme
de la llei (Rm 3,20).

29. Cansats de ser cristians

Dubtem del nostre amor, de la nostra fe.
La nostra vida és grisa,
té tan poques aparences d'amor!

I ara ens sentim cansats i buits.
Aquesta buidor, no serà, potser,
la teva presència infinita?

Creiem que el cansament
és més autèntic que qualsevol
sentimentalisme amorós envers Tu.
Portem a les espatlles els sofriments
i els problemes de tots.
Tothom té dret a exigir-nos el consol.

Tanmateix, un cop més, torna
la rutina i l'egoisme mesquí
i ens atrau qualsevol comoditat,
i comencem a fer-nos un cau
al redós de cada caliu.

Aquestes estrebades de l'amor humà
són un aperitiu de l'amor envers Tu.
Que no perdem l'alè a mig camí,
que t'estimem en cada persona,
malgrat que ens sentim cansats
de tant d'anar costa amunt.

T'oferim, ara, aquest cansament,
per tots aquells que estan més cansats
que nosaltres,
perquè ni tan sols tenen fe.
T'oferim aquesta buidor pels qui
tenen l'última il·lusió, ja, podrida.

En aquests moments, a cada instant,
algú mor, algú blasfema,
una innocència és maltractada,
hi ha algú que se suïcida.
I nosaltres restem passius,
damunt les ruïnes del món,
capficats per un botó.

30. Començar a ser cristians

Som cristians per rutina,
perquè ho van ser els nostres pares;
perquè no ens hem pres la molèstia
de deixar de ser-ho.

El cristianisme ens sembla quelcom
tradicional, un element cultural
que cal conservar, com una antigalla.
Per això ens molesten els canvis,
perquè obliguen a pensar.

Sovint no posem l'esperit del Crist,
sinó només els costums externs;
i, en nom del cristianisme,
som intolerants i injustos.

Senyor Jesús,
ens agradaria ser cristians de debò;
descobrir-te per primer cop, després
de tants anys que, aparentment,
et seguim.

Sabem que l'evangeli és feridor,
però ens l'hem fet a mida;
n'hem fet un text de conformisme
i de vulgaritat. Ens serveix per
defensar la propietat
i els nostres privilegis.

Tanmateix, això ens comença
a semblar incorrecte.
Dona'ns uns ulls nous perquè et vegem,
sense astigmatismes, tal com ets.
Dona'ns un cor nou perquè t'estimem
plenament; amb el teu neguit,
amb la teva pobresa,
amb les teves idees amenaçadores.

Dona'ns el convenciment
que no et coneixem
mentre ens semblis lògic,
mentre ens resulti fàcil seguir-te.

Envia'ns el teu Esperit,
perquè ens infongui el sentit cristià
del teu missatge;
que ens contorbi la pau de la rutina,
com una embriaguesa de Pentecosta.

Ensenya'ns a llegir l'evangeli
d'una manera vital,
que esdevingui la norma
de la nostra vida quotidiana,
no pas un arsenal de teories.

Atorga'ns, Senyor,
la sinceritat de descobrir
la inconseqüència del nostre
cristianisme:
predicar l'amor i restar adormits.
Si no volem viure com a cristians,
que, si més no, tinguem la sinceritat
de deixar de dur el teu nom.

31. El Crist total

No pot existir una religió individualista,
ni una moral individual.

Com a cristians,
creiem que no estem sols.
Som solidaris amb Jesucrist
i amb tots els homes.
Som cèl·lules del Cos de Crist.
Tots junts i el Crist
formem un sol organisme:
el Crist Total.

Senyor Jesús, ens adrecem a Tu,
no com a un horitzó llunyà.
Tu ets a prop.
Ets l'ànima de la nostra ànima,
la intimitat de la nostra intimitat.

Sempre estem amb Tu.
Som carn de la teva carn.

Som el teu Cos.
Per això, no podem parlar de solitud.
No existeix la solitud per a la nostra fe:
només el teu silenci.
Som sempre un gran organisme vivent
que irradia de Tu.

Caldria que la nostra vida s'ofegués
de presència humana.

Tot el que passa en el món,
passa en el Cos de Crist.
Cada acció repercuteix en tots
i cadascú.

La nostra petita tasca,
el nostre esforç minúscul,
enclouen una potència infinita,
puix esdevenen una gota en el cabal
que empeny la turbina.

Per això, el món és sagrat:
els carrers vessen del Crist.
Cal recollir amb reverència
totes les engrunes humanes,
perquè allí hi ets Tu, Senyor Jesús.

Si hi sabéssim veure,
tot esdevindria un èxtasi.
T'estimariem, també,
en aquests membres masegats
de la teva permanent crucifixió.

Gràcies, Senyor,
perquè, fins i tot la nostra tasca profana,
és un gest teu.
Per trobar-te
no ens hem d'arrecerar en l'egoisme;
ben al contrari, ens cal submergir-nos
encara més en les coses,
fins al més pregon; i esprémer-les,
fins que en gotegi la teva presència.

32. Crist gloriós

Hi ha cristians
que es prenen les coses històricament,
com si el món s'hagués esmunyit
de les mans de Déu.

Per això actuen violentament,
com si ho arriquessin tot.
Tanmateix, creiem en la història.
El món no és cap atzar que desemboca
en el caos.
No temem res de nou,
puix, tot el que és nou,
ha començat a esdevenir-se
quan el Crist ha ressuscitat...

Senyor Jesús,
ens alegrem del teu triomf definitiu,
que la història no sigui altra cosa
que un esdevenir vers el teu triomf fatal.

Amb els nostres cossos
encara a la bretxa,
i amb l'ànima trencada,
et cridem un primer «visca!»,
fins que es desencadeni l'eternitat.

El teu dolor ja ha passat.
Els teus enemics han fracassat
abans de néixer.
Tu ets el Rei del somriure definitiu.

Què ens importa, l'espera!
Acceptem amb il·lusió la lluita
i la mort, perquè Tu, el nostre Amor,
no mors.

Avancem darrere teu
per un camí d'eternitat.
Tu estàs amb nosaltres
i ets la nostra immortalitat.

Senyor, triomfador dels segles,
esvaeix tot rictus de tristesa
dels nostres rostres.
No estem embarcats en un atzar.
La darrera paraula ja és teva.

Més enllà del cruiximent
dels nostres ossos, ja ha començat
l'«Al·leluia» etern.
Que les mil gorges de les nostres
ferides se sumin, ja,
a la teva salmòdia triomfal.

I ensenya'ns a escriddassar
el teu optimisme per tot el món.
Perquè tu eixugaràs, per sempre,
les llàgrimes de tots els ulls,
i la mort desapareixerà...

33. Mare de Crist

Estem sols davant la vida,
enfront d'aquest amor
que cadascú deleja frenèticament.
Sols en l'elecció,
en la insubstituïble responsabilitat.

Cadascú ha de viure
la seva vida inèdita i la seva mort
absolutament personal.

El món se'ns ha fet cada cop més gran,
i nosaltres no hem crescut
en la mateixa proporció.

Hem gallejat de ser adults,
com si ja no ens calgués
la mare de Jesús, com si,
a força d'anys i maduresa,
poguéssim deixar de ser fills seus...

Senyora, et volem parlar
amb plena sinceritat.

Hem fet malfet, volent emancipar-nos.
Ara ens sentim sols, batuts per ratxes
de limitació i de rutina.

Ens trobem a la intempèrie,
cercant, amb ulls inexperts,
un horitzó feliç.

Escriddassem i ens reafirmem
entre els amics. Tanmateix,
en el fons, restem ben sols.

La llibertat ens pesa més
que nosaltres mateixos
i ens angoixa el futur,
i la responsabilitat ens ultrapassa.
Ara, en el desemparellament,
hem trobat un lloc per a tu.
Hem anat prou lluny com per sentir
nostàlgia de la mare.

Mare,
lleva'ns l'anestèsia de la superficialitat,
perquè ens sentim esquinçats
i en carn viva.
Que tota l'angoixa reprimida
ens traspuï a flor de pell,
perquè ens llancem àvidament vers tu.

Que, més enllà de tot soroll,
sentim el clam de l'esperit.
Que els planys del món que sofreix
s'imposin al clàxon i a la bateria.
Volem sentir-nos deseparats
i germans dels empresonats,
dels suïcides i dels captaires,
per tal que siguem salvats pel teu Fill,
que ha vingut a alliberar els oprimits.

34. L'Església del Concili

Senyor, et donem gràcies
perquè vivim en l'església d'avui,
perquè t'hi hem vist actuar
d'una manera miraculosa.
En dos anys, la teva església
s'ha rejuenit uns quants segles.

Sentim la responsabilitat
d'aquesta hora.
Que no convertim en rutina
aquesta espera.
Voldriem acumular entusiasme,
voldriem sentir-nos carregats de Tu
fins a l'alta tensió.

És inútil cercar el Déu vivent
entre els morts (Lc 24,5).
Volem anar més enllà del legalisme
i de les pràctiques rònegues,
i proclamar, a crits, que Tu ets la Vida
(Jn 14,6).

El món sofreix. Hi ha fam i guerra.
Se cerca la solució de tot
en la tècnica i el plaer.
I nosaltres?
On hem reclòs la teva paraula?
No ens hem plantat
a les places del món (Mt 10,27),
i ara ets un Déu absent.

35. Accident

Tenia pressa. Era urgent,
i se sentia imprescindible...
Ara es troba estès sobre l'asfalt,
inert entre les llandes.

Li van dedicar mitja columna al diari.
Els plors s'esvairan

i tot continuarà igual,
sense la seva presència...

Senyor, anem a les palpentes per la vida;
ni la vam escollir abans d'entrar-hi
ni sabem el dia que la deixarem.

Mentre tenim temps, manotegem,
ens movem frenètics, per tal de
construir quelcom que doni sentit
a la nostra existència i al nostre dolor.

Rere nostre, els joves ens empenyen
per desplaçar-nos.
I aquest món esdevé cada cop
menys nostre.
Ja abans de morir, l'hem llegat als altres.

I, un dia inesperat que no sabem,
els altres ens jutjaran,
talment es fa amb una obra de teatre
un cop ha caigut el teló.

I Tu, Senyor, ens jutjaràs.
I tot el que haurem amassat amb suors
i treballs, qui ho apreciarà?

Senyor, ens envaeix un plugim
d'humilitat:
no som pas l'eix de la vida
—l'egoisme ens enganyava—,
i tot seguirà igual, quan ens n'anem.

Estem indefensos davant teu,
com un cos obert sobre el quiròfan.
La vida és més gran que nosaltres,
i els teus camins van molt més lluny
que les nostres mirades.

Ens sentim a mercè teva, Senyor,
estem a les teves mans,
perquè Tu intervens per donar
sentit al tracte incoherent
de la nostra vida...

IV. UN NOU SENTIT DE LA VIDA

La fe il·lumina la nostra vida amb una nova llum, un nou horitzó i un nou sentit. Ens humanitza plenament i ens obre a dimensions abans insospitades, gastar la vida pels altres.

36. No estalviar-nos

Passen els anys i, en mirar enrere,
ens adonem
que la nostra vida ha estat estèril.

No hem estat fent el bé.
No hem millorat el món
que ens han llegat.
No hi deixarem cap petjada.

Hem estat prudents
i hem tingut cura de nosaltres,
però, per què?

El nostre únic ideal no pot ser
arribar a vells...

Senyor, ens fa por passar per la vida
sense deixar-hi cap petjada,
semblant, només, una estela de fum,
com un reactor.

Estem estalviant la vida,
per egoisme, per covardia.
Seria terrible, malgastar aquest tresor
d'amor que ens has donat.

Senyor, referma'ns l'amor.
Atorga'ns una tendresa explosiva,
que no es malversi en sensibilitat
sinó en acció.
Ens fan por els plans, les consignes.
Perquè tot queda en paraules.

I, al nostre entorn,
continua el fred i la nit.
Engruna'ns en amor.
Volem un amor terrible,
diví i omnipotent,
que ens desentranyi.
Et volem a Tu,
el Crist Jesús revolucionari,
més violent envers Tu mateix
que envers els altres.

Estem plens d'un egoisme
que ens crema l'èsser.

Voldríem acomplir el teu testament,
el teu manament únic:

«Estimeu-vos els uns als altres
tal com Jo us he estimat».

Voldríem ser cristians de debò.

Forjadors d'un món nou.

Tot preparant, ja des d'ara,
el cel nou i la terra nova
que Tu ens has anunciat.

Els anys passen.

La virulència juvenil se'ns esvaeix.

Ens fa por que se'ns escoli el neguit
i se'ns esfumi

aquesta engruna d'amor.

Ens fa por que ens acostumem
a veure el món injust
com una cosa normal.

Senyor Jesús, no volem esgotar-nos
només en paraules, inútilment.

37. Gastar la vida

El Senyor Jesús ha dit:

«Qui vulgui reservar la seva vida,
la perdrà; i, qui la gastí per mi,
la retrobarà en la vida eterna».

Però a nosaltres ens fa por gastar la vida,
entregar-la sense reserves.

Un terrible instint de conservació
ens reclou en l'egoisme, i ens tenalla
quan volem jugar-nos la vida.

A tot arreu, ens fem assegurances
per tal d'estalviar-nos els riscos...
I, sobretot, som covards...

Senyor Jesús, ens fa por gastar la vida.

Però, Tu, la vida
ens la dones perquè la gastem;
i no ens la podem reservar
en un egoisme estèril.

Gastar la vida és treballar pels altres,
encara que no paguin;
fer un favor a aquell
que no ens el retorna.

Gastar la vida és llançar-se al fracàs,
si cal, sense falses prudències.
És cremar les naus en bé del proïsme.

Som torxes que únicament tenim
sentit quan ens cremem;
únicament aleshores serem llum.

Allibera'ns de la prudència covarda,
que ens fa estalviar el sacrifici
i que cerca la seguretat.

Gastar la vida
no es fa amb gestos ampul·losos
ni amb falsa teatralitat.
La vida es dona senzillament,
sense publicitat,
com l'aigua que vessa,
com la mare que dona el pit al nen,
com la suor humil del sembrador.

Entrena'ns, Senyor,
a llançar-nos a l'impossible,
perquè, darrere l'impossible,
hi ha la teva gràcia i la teva presència.
No podem caure en el buit.

El futur és un enigma.
El nostre camí s'endinsa en la boira.

Tanmateix, volem donar-nos,
perquè tu estàs esperant, en la nit,
amb mil ulls plens de llàgrimes.

38. Amor i amistat

Estimar és la paraula més emprada
i la més incompresa.

Dos enamorats amb les mans nuades.
La mare amb el seu nadó a l'esquena.
Dos vells prenent el sol en silenci.
Això és estimar.

Estimar,
aquesta afinitat interpersonal,
quan el secret del «tu»
traspua pels ulls.
Aquest desplaçament metafísic
vers el lliurament.
Aquesta superació de l'on,
del quan i del què...
Tot això és amor. Tanmateix,
hi ha quelcom més...

Senyor, et donem gràcies
perquè has inventat l'amor.
Perquè ens has fet tan semblants a Tu
que, fins i tot, podem estimar.
Gràcies, perquè és
alguna cosa més que pur instint.
Gràcies pel misteri de l'amor.

Gràcies per aquestes amistats concretes.
Gràcies per aquesta persona estimada,
més íntima que nosaltres mateixos,
puix que, sense ella,
no tindríem interioritat.
Gràcies, Senyor, perquè t'has revelat
tangiblement, absorbentment,
en el sagrament de la persona
estimada.

Gràcies, perquè, d'aquesta manera,
ens has suavitzat l'existència.
Perquè, estimant, has donat sentit
al nostre dolor i a la nostra espera.
Qui estima sincerament,

ja està amortitzat.
Ha lliurat més energia
que totes les fissions atòmiques.
Pot transformar el món.

Gràcies, Senyor,
perquè un acte d'amor no és
qualcom que passa.
És un monòlit per a l'eternitat.
Un guspireig definitiu al cor de Déu.

Ens fa por
que no ens manqui temps per estimar,
que ens malversem
a nosaltres mateixos en l'egoisme.
Al món, hi ha milions de persones
que moren de fam.
Però, no hi ha estadístiques
dels famolencs d'amor.

Què fem, amb el cor fermat
com una caixa forta?
Senyor Jesús,
ensenya'ns a estimar amb integritat,
fins a les últimes conseqüències.
No deixis que el nostre cor envelleixi.

39. Nens abandonats

En aquests moments,
ens recordem dels nens destrossats,
víctimes innocents
del pecat dels adults.

Abans que res,
hi ha els nens escamotejats a la vida,
prematurament assassinats,
perquè han estat testimonis inoportuns
d'uns amors que no eren amor.

Pensem en la nit
dels infants sense sostre,
llançats a un món hostil

i sense entranyes.
Els nens que remenen els abocadors,
els que no tenen escola,
els que no han conegut el somriure
d'una mare...

Senyor, que has volgut fer-te nen
i fill dels homes,
et preguem pels nens destrossats,
pels fills de llars anormals,
pels fills de la fam i de la guerra.

Recorda't dels orfes,
anèmics de tendresa,
més encara que per manca de pa.
Beneeix els menuts tolerats,
aquells que no han estat esperats
il·lusionadament.

Senyor,
et preguem pels nens sense infantesa,
criats en la tristesa i en la sordidesa.

Ens horroritza el record
d'aquests nens famèlics
de ventre inflat
i membres escanyolits.
Estan mancats d'un aliment
i d'un afecte del qual van sobrats
tants gossos de llars
que es creuen cristianes.

Et preguem pels fills dels orfenats,
dels preventoris i dels asils.
Per tots els qui viuen
en aquestes granges de nens.

No permetis, Senyor,
que augmenti el nombre de nens
trencats pel divorci de llurs pares
i nascuts en una llar que no és llar.

Recorda't d'aquests nens
de les zones camperoles que moren

per manca d'assistència mèdica.
Dona'ns l'oportunitat de construir
per a ells una societat més justa,
un món en el qual sobreviure
no esdevingui només un atzar.

40. Els qui sofreixen

La nit és sempre més opaca
per als qui sofreixen.

Tots els homes són germans nostres
i no podem oblidar-los
fins al punt de ni tan sols patir per ells.

L'experiència del dolor i el seu record
endolceix la nostra postura
envers els altres.
I al món hi ha molt de dolor,
encara que sovint sigui vergonyós
i l'amaguem...

Et demanem, Senyor,
pels homes frustrats,
pels avortats de la societat
que viuen en presons i en asils.
Dona'ns comprensió envers ells;
la seva situació no suposa pas
que siguin pitjors que nosaltres.
També ells posseeixen
aquesta meravella inaudita
de ser persones i poder estimar.

Que no esdevinguin una passió inútil,
i que trobin, també, un lloc en la vida
i en la teva eternitat.

Conserva'ls la llibertat
i l'alegria interiors,
l'inexpugnable reducte de la persona.

Et demanem, també, pels teus pobres,
els quals tu vas anomenar feliços.

Dona l'autèntica felicitat als qui,
com Tu, no tenen llar, ni pa,
i han d'emigrar.

Que ens repugni ser
comensals satisfets,
quan hi ha tanta gent
que només tenen engrunes.
Que treballem per canviar
aquest món injust
que no reflecteix la teva bondat.

Et preguem pels qui han errat el camí
i cerquen la felicitat en el plaer
i en l'absurd.
Desperta'ls amb la veu del desengany,
però allibera'ls de la desesperació.

Et preguem, també,
pels naufrags de la vida.
Per les noies que han fet professió
de la venda del seu cos.
Recupera, Senyor,
aquestes teves imatges adolorides,
i redimeix-les amb un autèntic amor.

I a nosaltres, Senyor, fes-nos agraïts
per tot el que ens has donat de franc,
perquè ho convertim en amor.

41. No acostumar-se

Tenim el vici
d'acostumar-nos a tot.
Ja no ens indignen
els barris de misèria
ni l'esclavatge dels siringueros.
No són notícia l'*apartheid*
ni els milions de morts de fam,
cada any.

Ens hi acostumem.
Llimem les arestes de la realitat

perquè no ens fereixi,
i ens l'empassem tranquil·lament.

Ens desintegrem.
No és tan sols el temps, que se'ns en va,
és la mateixa qualitat de les coses,
que es rovella.
Tot allò que és més explosiu
esdevé rutina i conformisme.
La contradicció de la creu,
ja és, només, l'ornament d'un escot
o la guerrera d'un Hitler.

Senyor, tenim el costum
d'acostumar-nos a tot.
Fins i tot el que és més feridor,
se'ns arriba a rovellar.
Voldríem veure sempre les coses
com si fos la primera vegada.
Voldríem una sensibilitat
no cauteritzada,
per tal de meravellar-nos i revoltar-nos.

Fes-nos superar la malaltia
del tradicionalisme,
aquesta mania d'entatxonar el nou
en paradigmes vells.

Allibera'ns de la por al desconegut.
El món no pot anar endavant
malgrat els teus fills,
sinó gràcies a ells.
Empenyem.

Senyor Jesús,
dona'ns una espiritualitat d'iniciativa,
de risc, que urgeixi revisió
i neologismes.

No volem veure les coses
només des de dintre.
Ens cal tenir algun amic heretge
o comunista
per tal de ser disconformes com Tu,

que vas ser crucificat
pels conservadors de l'ordre i la rutina.

Ensenya'ns a recordar que Tu,
Senyor Jesús, has trencat sempre
les coordenades del previsible.

I, sobretot,
que no ens acostumem a veure
cap injustícia sense que la ira
i l'actuació se'ns engeguin.

42. Prudència

Hi ha un límit imperceptible
entre prudència i covardia.
Anomenem prudència
la seguretat i la fluïdesa.
Anomenem prudència
a no comprometre's,
a no arriscar res personal.

Creiem que, amb l'edat,
augmenta la prudència,
sense adonar-nos que creix,
també, el conformisme.
Tothom parla de prudència, Senyor.
D'una prudència, tanmateix,
que no és la teva.
Endebades la cerquem al teu evangeli.

Senyor Jesús, et donem gràcies
perquè Tu no has estat prudent
ni diplomàtic;
perquè no has callat
per escapolir-te de la creu;
perquè has fustigat els poderosos
sabent que t'hi jugaves la vida.
Els qui t'han matat,
aquests sí que han estat prudents.

No ens deixis ser tan prudents
que pretenguem acontentar tothom.

La teva paraula és feridora
com una espasa de doble tall.
A més de les benaurances,
has pronunciat, també, malediccions.
Tot un text ben subversiu.

No volem pas una prudència
que ens porti a l'omissió
i ens faci impossible la presó.
Aquella terrible prudència
que silencia els crits dels famolencs
i els oprimits.

Fes-nos prou sincers
per no anomenar prudència
la covardia, el conformisme,
la comoditat.

No és pas de prudents, ser cristians,
seguir el Crist.
No és pas prudència,
vendre tot allò que tens
i donar-ho als pobres.
És imprudent, lliurar la vida per Déu
i pels germans.

Que, quan sentim
la temptació de la prudència,
recordem que Tu
has escollit la feblesa del món
per derrocar els forts;
i els ignorants, per confondre
els savis.
Puix la prudència del món
és enemiga de Déu.

43. Cristians del silenci

Hi ha cristians muts,
que, mentre ningú no els toqui,
resten tranquils,
ni que s'esquarteri el món.

No protesten per les injustícies,
perquè resten esclavitzats
a l'Estat per la persecució
o pel compromís,
comprats per la por
o per l'oportunisme.

D'altres, tal vegada,
perquè no tenen res a aportar.
Per a ells la fe és una cosa etèria
que no té res a veure amb la vida;
vàlida, només, de núvols en amunt...

Et demanem, Senyor,
pels cristians del silenci.
Que la teva paraula
els cremi les entranyes
i els faci superar la coacció.
Que no callin,
com si no tinguessin res a dir.

Tu saps el que convé a la teva església,
si un fervor de catacumbes
o bé la rutina de la «protecció» oficial.
Dona-li el que sigui millor,
encara que sigui la presó i la pobresa.

Allibera'ns del silenci de l'enfifat
davant la injustícia social.
Allibera'ns del silenci «prudent»
per no comprometre'ns.

Ens fa por
haver limitat el teu evangeli.
Ara ja no té arestes ni esglaia ningú.
Ens hem volgut convèncer
que podem servir-te a Tu i el diner.

Senyor, allibera la teva església
de tot regust mundà;
que no sembli una societat més,
amb els seus cacics,
els seus accionistes,
els seus privilegis,
els seus funcionaris
i la seva burocràcia.

Que mai la teva església
sigui una església del silenci,
puix és la dipositària de la teva paraula.
Que la pregoni lliurement,
sense reticències ni covardies.
Que no calli mai,
ni davant de cap guant blanc
ni davant les armes.

44. Pau

Tothom parla de pau,
però la pau no arriba.
No ho volem confessar, però,
al fons del fons, preferim la guerra.

El sensacionalisme dels nostres diaris
és per a la guerra i la violència.
Les nostres places tenen monuments
als autors de les gran matances.

Ja des de l'escola,
ensenyem els nens a identificar
guerra i pàtria.
Les nostres glòries nacionals
estan carregades de sang...

Senyor de la vida,
ensenyà'ns a treballar per la pau,
i no pas per la discòrdia.
Una pau, per suposat,
basada en la justícia.

I que ni ens passi pel cap
d'oferir-te les nostres armes,
com si Tu fossis,
també, benedicció per a la guerra.
Tu ens parles, tan sols,
de pau i d'estimar els nostres enemics.

No hi ha res que justifiqui la guerra.
S'han acabat, ja, les guerres santes
i les croades.
Han estat només un frau.
Cap ideal no pot exigir
centenars de cadàvers.

L'esperit no té res a veure
amb les bales.

Senyor, fes-nos avorrir la retòrica
de l'armamentisme i de les desfilades;
així evitarem la propaganda
a favor de la criminalitat!

Que preferim el diàleg humà
a les amenaces, a la repressió
i a les matances.

Fes, Senyor, que ens adonem
que la violència és massa tràgica
per ser utilitzada alegrement,
com un joc.

I, als professionals de les armes
i de la guerra,
fes que trobin un ofici millor,
perquè Tu, Príncep de la Pau,
odies la mort.

45. Sinceritat

No som sincers.
Per por de la veritat,
controlem els mitjans d'informació,
procurem desconèixer la misèria,
escribdassem els qui no pensen com
nosaltres per tal de no escoltar-los.

Ens asfixia la insinceritat;
la insinceritat de la hipocresia,
de l'adulació,
de l'apologètica de la demagògia.

Quin sentit té, aquesta por dels «bons»
davant la veritat?

En el fons, no creiem que la veritat
ens farà lliures.

Senyor Jesús, si vols que t'ho digui,
ens fa por la veritat.

La veritat ens deixa en carn viva.
Delata la nostra covardia,
descobreix les nostres tergiversacions
i ens obliga a actuar.

Dona'ns força per acceptar la veritat,
aquella que retorna
a les seves justes proporcions
les nostres inflades aparences.

Dona'ns el coratge
d'acceptar la veritat,
malgrat que ens arribi d'un enemic,
malgrat que la digui un subordinat.

Ensenya'ns, Senyor,
a creure en la força de la veritat,
perquè no l'hàgim de protegir
amb les nostres reticències,
amb les nostres mentidetes.

Voldríem tenir la sinceritat
de la senzillesa,
de no aparentar allò que no som,
de continuar professant
allò que pensem,
malgrat que ens arribi la nit,
malgrat que canviï el govern.

La sinceritat és diàleg.
La sinceritat tolera,
també, la sinceritat aliena.
Concedeix-nos la sinceritat d'admetre
que ens podem equivocar
i que, de vegades, ens equivoquem.

Si tenim la veritat,
no podem camuflar-la,
no podem amagar-la
per por de la contradicció.
Sabem que la veritat triomfarà.

Et preguem, Senyor,
que cada dia augmenti més,
la nostra veritat, tot escoltant
les petites veritats dels «altres».

TESTIMONI DE LA VAGA DE FAM

Testimoni personal de Lluís Espinal sobre els seus 19 dies de vaga de fam. La Paz, 31 de desembre de 1977 - 18 de gener de 1978

No tornaré a explicar esdeveniments de tothom coneguts i comentats abastament per la premsa i la ràdio bolivianes i difosos encara a nivell internacional. Vull parlar solament de les meves impressions personals, davant d'una de les experiències més intenses de la meua vida. Moments com el de l'empresonament del meu grup de vaga, mentre intentàvem cantar «Viva mi Patria Bolivia», no els oblidaré mai.

La lucidesa amb què hem pensat jugar-nos la vida en algun moment em porta a un instant de suprema serenitat: la vida és per això, per gaster-la... pels altres. Les dates escollides per a la vaga de fam van ser impugnades i semblaven poc aptes: festa de final d'any, molta gent estava de viatge, la Universitat tancada, diaris i ràdios sense activitat en ser festa... No obstant això, el meu grup va emprendre la vaga el 31

de desembre, com a manera de donar suport a les dones mineres precisament en aquest coll d'ampolla. La vaga, com un incendi, potser no elegeix el dia ni l'hora. Cal aprofitar la conjuntura quan arriba.

Per emmarcar la meua experiència de la vaga de fam he d'esclarir dos fets. Primer: la meua condició d'intel·lectual petit burgès, que de sobte es troba plenament immers en una experiència històrica, plenament popular i revolucionària. Potser, per primera vegada, he estat útil al meu poble. En aquells dies ens hem sentit formant part de l'onada davantera, allà per on la història avança; ens hem sentit col·locats en una posició justa i en un moment just. Aquelles jornades han tingut alguna cosa de semblança amb els dies de la lluita per la independència enfront la colònia. Que teníem l'actitud correc-

ta, ho comprovàvem pel ressò popular que tenia i pels comentaris polítics que ens arribaven de grups representatius. Això ens feia sentir part del poble i per al poble.

El segon fet és la meua condició de bolivià nacionalitzat (freqüentment atacat pel govern com a estranger indesitjable), i que en un moment donat es troba acceptat pel poble; morir per un poble pot donar més carta de ciutadania que néixer en un poble. Recordo, per exemple, que un dia va arribar un pagès, des de la seva comunitat perduda a l'Altiplà; portava la seva carta de suport a la vaga de fam, amb tres signatures i dues empremtes digitals. Les faltes d'ortografia testimoniaven la seva autenticitat popular. Aquell dia vaig sentir que no era estranger a Bolívia.

La vaga de fam és una experiència límit, a la qual ens hem llançat amb serenitat, sense entusiasme, críticament, després de considerar que les dates eren poc oportunes.

A més a més, en aquell moment no érem encara multitud; érem el primer grup de suport a les esposes mineres. A més a més, la vaga de fam l'hem començat amb una carta de prejudicis i manca d'informació. Per exemple, jo creia que no es podia durar més d'una setmana sense menjar. Però en realitat hem aguantat gairebé tres setmanes, i encara teníem resistència per haver-ho allargat uns dies (o unes setmanes) més.

Una filla de Domitilia Chúngara li escrivia a la seva mare, i la paraula vaga havia cobrat un matís molt nadiu: *welga*. Una nova ortografia popular molt simpàtica. Era una vaga del poble.

L'experiència de la fam

El més dolorós en la vaga de fam són els primers dies. Després sembla que l'organisme s'acomoda a la situació. Al principi se sent la gana, amb el seu acompanyament de recargolament de tripes i acidesa gàstrica. Cap al tercer dia, el mal de cap era molt intens. Després, a poc a poc, l'aparell digestiu es va paralitzant fins arribar a una inactivitat total, com si no existís. A partir d'aquell moment només creix la debilitat; una debilitat que es converteix en somnolència i cansament.

Teníem els ulls una mica irritats, potser per estar gairebé sempre sota la llum dels tubs fluorescents. La desnutrició es notava a la boca: la base de les dents està sensibilitzada, tocar-les era com tocar una ferida.

La vaga de fam m'ha fet descobrir les energies físiques del nostre organisme, molt més resistent del que em pensava. És una màquina extraordinària. L'organisme s'ha posat a economitza energies, a iniciar una mena d'hibernació d'autodefensa; semblava que tot estava alentit, fins i tot la respiració. També són immenses les energies psicològiques de la ment; i el cos necessita els ideals amb més urgència que el mateix menjar. Quan es creu en el que es fa, el cos resisteix millor. Hem descobert que podem més del que creïem; estem més arrelats a la vida del que sospitem.

D'altra banda, hem tingut una acurada atenció mèdica; no era, per tant, jugar-se la salut a la ruleta.

La profunda somnolència que dona la debilitat ens feia trobar acceptable la duresa del terra per dormir. Tot i que cada dia eren més marcades les arestes

dels ossos, es podia dormir amb facilitat. Penso que fins i tot sobre claus hauríem dormit.

Durant la vaga no em venien al cap plats exquisits, sinó el menjar més vulgar: torrades de pa. Fins i tot l'aigua tenia un gust envejable. Un dia vaig intentar imaginar algun menjar dels que no m'agraden; però en aquell moment tot em va semblar gustós i d'allò més bé.

Vaig prendre consciència que mai havia tingut l'experiència de la fam. Aquesta experiència el poble la pateix sovint; nosaltres l'hem patit com en un laboratori. La fam se'ns ha convertit també en un mitjà de comunicació; és una manera per comprendre millor el poble que sempre ganeja, i no només en circumstàncies excepcionals. La fam és una experiència violenta, que ens fa comprendre el coratge i la ira del poble. Quan es té fam es comprèn millor la urgència de treballar per tal que hi hagi justícia al món. Els pobres tenen fam tot l'any; però ells no estan a l'aparador (com ho estàvem nosaltres), i la seva fam és tan crònica que ja ha deixat de ser notícia. Aquest pensament em feia sentir un famolenc molt especial, molt escarafallós, molt burgès.

Amb el subconscient a flor de pell

Durant la vaga de fam he après moltes coses. En tractar-se d'una experiència límit m'ha enfrontat amb problemes tan seriosos com el de la mort, que hem acceptat com una possibilitat real i concreta, segurament com es fa en la guerra. Una vegada s'ha acceptat la

mort mateixa si fes falta, ja no hi ha res que pugui acovardir; i això ens ha donat una gran llibertat i lucidesa; penso en les coses que hem dit als policies que ens empresonaven o amenaçaven. Per exemple, nosaltres dèiem als mediadors que no tinguessin pressa, que es prenguessin el temps necessari per a la gestió; nosaltres no teníem pressa; la vaga de fam ha de ser més angoixant per al qui la contempla que per al qui la pateix.

La debilitat sembla que posa el subconscient a flor de pell. Qualsevol exercici de ioga m'hauria estat fàcil. N'hi havia prou a fixar l'atenció en un punt per perdre lentament la consciència del món que ens envolta i submergir-nos en una mena de serenitat, com un nirvana. Vaig comprendre el fàcil engany dels estats místics. El límit entre vigília i son sembla molt més dèbil, com també ho és entre conscient i inconscient.

Amb la debilitat creixent, no s'ha demorat la nostra voluntat (com temíem) ni se'ns ha enfosquit la ment, tot al contrari. Ara comprenc per què es diu que és més llest que la fam. És cert que hem sentit la debilitat física (expressada en la somnolència, que alguns ja temien com si fos una precursora de la mort), hem notat que el nostre subconscient aflorava més fàcilment i s'expressava a través de somnis relacionats amb els temes bàsics de l'home, la violència i la mort. Jo, per exemple, mai somnio, però en aquells dies tenia somnis d'estil cinematogràfic: entrava la policia i ens tirotejava allà sobre el terra, i els raigs de sang saltaven lentament, com en les pel·lícules de Sam Peckinpah, o menjàvem carn humana, uns filets allargassats, com els

esportistes de l'accident de l'avió als Andes.

Durant la vaga han anat augmentant els índexs d'emotivitat; però sense menyscabament de la racionalitat i la lucidesa. Més que augmentar l'emotivitat, notava que ens fallaven els controls culturals que normalment en limiten l'expressió exterior. Per exemple, em sentia estrany en notar la facilitat amb què em venia el plor o l'emoció.

Ens han dit que la fam augmenta l'agressivitat; més encara, ens notaven amb l'agressivitat a flor de pell. Aquest deu ser un component de l'instint vital de conservació: l'agressivitat per defensar-se en una situació de perill habitual. Nosaltres no vam notar aquesta agressivitat contra el grup, fet que hagués estat lamentable per a la convivència. Aquesta agressivitat es descarregava més aviat en les visites, i sobretot en els comentaris que fèiem.

En realitat, durant la vaga, el perill més gran que hem tingut hem estat nosaltres mateixos: els nerviosismes, el pànic, l'ansietat... Els vaguistes que s'han hagut de donar de baixa mèdicament, sovint ha estat per aquestes causes psicossomàtiques, més que no pas per la debilitat física provinent del no menjar. Per això té tanta importància mantenir la moral alta dins de cada grup. Això s'ha aconseguit amb els acudits, la clarificació dels nostres objectius, acceptar les amenaces, etc.

La vaga de fam, com tota praxi radical, ha ajudat també a radicalitzar-nos i esclarir les nostres actituds ideològiques. Davant la fam ja no val la simple xerrameca apresada en els llibres. La vaga de fam ens ha radicalitzat a nosaltres i ha radicalitzat la gent que ha estat en contacte amb nosaltres. És el millor

curset de política al qual hem assistit mai. Ajudava a aquest curset intensiu la mateixa diversitat humana i política dels participants del grup de vaga; així s'han produït profitosos diàlegs entre diversos partits, i s'ha aprofundit en un necessari diàleg cristià-marxista, etc. Dels grups que han estat en la vaga de fam, sens dubte, en sortiran personalitats per a la militància política més estricta.

Fam i ideologia

La vaga de fam val políticament en la mesura que és una experiència publicitada, és una experiència per a l'aparador; hem estat realment a l'aparador en un local periodístic, lluny de tota vida privada. Per això havíem elegit de manera encertada el local d'un periòdic. Això ja planteja un tema polític: la vaga de fam no és un acte només ètic i personal sinó publicitari i col·lectiu; la vaga val en la mesura que és coneguda i divulgada. És clar que entenc per publicitari que ha de ser públic i publicitat, no que ha de ser fals o fictici. Això ens separa del tot de la moral individual purament privada i personal.

Quan vam començar la vaga de fam, vam trobar un bon motiu publicitari i emotiu: substituir els nens miners perquè no patissin les conseqüències de la vaga. Aquest era un recurs emotiu i fàcilment comprensible per tots. Més endavant, ja vam optar més directament per donar suport als quatre punts proposats pels vaguistes de les mines, i que més tard van cohesionar a tots els grups.

Quan anaven proliferant els grups de vaga de fam per tot el país, el go-

vern va parlar d'un cap invisible que ho planificava tot. En realitat, la vaga de fam va ser un fenomen espontani que va trobar gran ressò popular perquè el que es demanava era just i per una creixent consciència de com de raquítica va ser l'amnistia que es va aplicar durant el Nadal. La vaga brotava arreu, com l'herba després de la pluja, sense que ningú la sembrés. D'altra banda, en allò que es demanava no hi havia lemes sofisticats ni estranys, ni xerrameca política per a entesos, sinó enunciats planers i assequibles a tothom. Es demanaven coses concretes enlloc de deixar anar qualificatius feridors contra el govern. Com que les peticions estaven formulades d'una manera planera i poc ideològica, no s'identificaven amb consignes de cap partit polític concret sinó que aglutinaven suports de diversos sectors polítics, i de gent independent.

Si s'haguessin proclamat consignes fredes, cap partit hauria estat capaç d'encapçalar un moviment semblant. I en canvi, aquí no hi havia una bona xarxa organitzativa; encara que no es poden negar les aportacions de Drets Humans i dels grups universitaris. L'expectativa en què es van mantenir els partits polítics (a més a més de mostrar la seva pròpia debilitat) va ser beneficiosa, per no polititzar excessivament el moviment vaguista i mantenir-lo dins d'un to només humà i sindical. Cal tenir en compte que els sis anys de dictadura han desprestigiats en excés la paraula política, en el seu afany de desmobilització social.

La vaga de fam s'ha emmarcat dins de les característiques d'una lluita pacífica de resistència, tipus Gandhi o Luther King. Aquest pacifisme ha

dificultat la credibilitat dels qualificatius injuriosos emesos pel govern, en el sentit que érem un moviment extremista o subversiu. La nostra protesta difícilment es podria dir que alterava l'ordre públic. El seu aspecte pacífic minava la moral dels mateixos agents, com ja vam veure la mateixa nit en què ens van empresonar; un dels policies va comentar: mai he odiat la meua professió com ara. La seva força brutal quedava ridiculitzada i denunciada per la nostra actitud de resistència passiva.

La vaga de fam l'he sentit com una experiència clau en contra de la societat de consum. Quan un es priva d'alguna cosa tan necessària com l'aliment, tots els béns de consum es tornen superflus i ridículs. Què significa llavors el diner, la possessió de béns, la comoditat, afaitar-se i encara certes formes d'educació i urbanitat...? Quan no es menja, la moda, les aparences, el que diran, el figurar, etc. perden tot el seu valor. Així es recobra un alt nivell de llibertat, ja que el consum ens compra: hem de sotmetre'ns a mil coses per guanyar més i poder comprar més.

El nostre grup es va plantejar la tasca de prestigiar la vaga de fam. Ja que és la darrera arma del poble, no se la pot desgastar i menysprear impunement. Hem vist els intents desesperats de l'oficialisme per desprestigiar la vaga de fam mitjançant calúmnies o insinuacions segons les quals de fet estàvem menjant. Per això, el nostre grup va optar per fer una vaga encara més estricta, abstenint-se encara de dolços o de líquids que poguessin semblar alimentosos.

Aquesta agudització de les condicions de la vaga de fam ens ha servit també als mateixos vaguistes per man-

tenir una moral més alta: la fam era tan sincera com les nostres peticions i ideals. Per això rebutjàvem tota proposta de farsa, per aquells que volien sensacionalisme. D'altra banda, l'alta resistència dels nostres organismes ha donat a la vaga el temps necessari i suficient perquè evolucionin els esdeveniments i les negociacions. Pensem que, com a petits burgesos, tenim més reserves orgàniques que un obrer, habitualment mal alimentat.

Alguns sentien necessitat d'espiritualitzar la vaga de fam per fer-la més cristiana; i en aquest sentit es van celebrar dues misses al nostre grup. Jo no sentia aquesta necessitat. La fam em resultava un magnífic ritus religiós, de solidaritat i comunió. Per què he de buscar Déu per altres camins quan pateixo solidàriament amb els meus germans? Per què he de buscar Déu en el misteri, quan és tan tangible en la vida?

També dins de l'Església Catòlica es van manifestar clarament les estructures de classe; els jerarques s'inclinaven per donar suport a les idees del govern, i en canvi, la gent de base s'identificava amb els postulats del poble. Per exemple, el cardenal va pactar amb el govern, pel seu compte, sense tenir en compte ni escoltar detingudament les propostes dels vaguistes. Encara sort que després es va retractar de la seva actitud. En canvi, l'arquebisbe de La Paz va estar sempre al nostre costat; mai oblidaré la seva presència silenciosa i adolorida, però participant en una de les nits en què estava pres. Finalment la seva actitud ferma i l'amenaça d'entredit van ser factors que van influir per solucionar el problema.

Experiència de grup

Celebrar alguna cosa junts, uneix. Però passar fam junts crec que ens uneix molt més. Hem tingut una experiència de grup i de germanor inoblidable, durant la vaga. El que ens unia eren actituds i ideals molt importants per a nosaltres.

La vaga de fam ha estat una extraordinària experiència de grup: poques persones tancades en un espai reduït i enfrontades amb problemes bàsics de política i supervivència. Aquesta és una situació ideal per a un grup. Aquest grup variat s'ha unificat per la pressió mateixa dels esdeveniments, i per la vibració pels mateixos ideals. Aquesta experiència de grup s'ha convertit en un curs fecundíssim que ens ha polititzat més i ens ha enriquit humanament. Apropar-se als problemes del poble és una gran universitat.

D'altra banda, érem un nombre ideal (onze persones) un grup en què era fàcil interrelacionar-se; ni massa gran ni excessivament petit. L'esperit de grup ens ha ajudat a oblidar-nos de nosaltres mateixos com a individus; i això es va provar especialment en el moment de la separació violenta i l'aïllament (en caure pres) on cadascú va arriscar la seva vida (per exemple, en tallar el consum d'aigua i rebutjar l'assistència mèdica, en el moment més crític, tot amb l'objectiu d'acompanyar els altres). Aquest esperit d'equip és el que ens va portar de la solidaritat amb cinc dones mineires a una solidaritat més gran entre més de mil vaguistes de fam i nombrosos grups de suport, i fins a un moviment nacional i encara internacional.

En la vaga de fam, els grups de suport han estat tan importants (o més)

que els mateixos grups en vaga. Una decisió encertada va ser la de no dialogar amb el govern grup per grup separatament sinó tots en conjunt, a través dels nostres mediadors dels Drets Humans (que no estaven en vaga, almenys al principi) i podien conèixer millor els detalls de la situació sociopolítica.

Aviat ens vam adonar que els grups més aïllats eren els més exposats al pànic i a la desorientació, o a prendre decisions incorrectes o apressades. Per això ens han ajudat extraordinàriament les visites; perquè encara que cansin físicament distreuen i animen. I, a vegades, deriven en anècdotes gracioses: un dissabte a mitjanit va venir a veure'm un amic que venia de festa i «content»; també ell volia entrar en vaga de fam. Li vaig dir que tornés l'endemà, ja sobri, i que llavors en parlàriem. Aquella nit, el meu amic es va quedar dormint a l'escala.

En aquests moments excepcionals es mostra realment qui és qui. Amics aparentment molt propers es van esfumar; com si estiguéssim empestats. En canvi, va néixer una nova solidaritat amb centenars de persones, abans desconegudes. Els missatges, sovint graciosos, que intercanviàvem entre els grups en vaga, han estat molt eficaços per mantenir la moral i unir-nos per a una mateixa causa. Així s'ha creat una mística que superava en molt una eficàcia purament funcional. Lluitar per una causa justa no és una cosa trista, encara que es passi fam.

Sempre els acudits macabres tenen un gust agredolç; però explicats per famèlics durant la vaga es veu que tenien un impacte especial sobre els visitants; érem com una pedrada en un vidre; era trencar aquesta convenció social de no

parlar de la soga en casa del condemnat a la forca.

Cada grup, en els seus contactes amb la premsa, explicava les seves pròpies experiències, però deixava els comunicats i els temes de fons per als mitjancers, per evitar interferències i discrepàncies. També, un bon exemple pràctic de l'esperit de grup que ens ha animat ha estat el d'escollir els qui havien de parlar davant les diverses televisions que van venir a entrevistar-nos, sense deixar-nos portar per les ganes de figurar o d'aparèixer en pantalla.

La vaga de fam, finalment, ha donat la lliçó de la possibilitat de formar un front ampli dins l'esquerra, arraconant momentàniament el que ens separa, per insistir en allò que ens uneix tàcticament. Seria un idealisme utòpic i un balafament d'energies insistir en el que ens diferencia: aquest és un luxe que en aquest moment no ens podem permetre, i que ajornem per a temps millors. El nostre enemic és el feixisme i l'imperialisme, i no el nostre germà d'esquerres que milita al partit del costat.

En el moment de la prova

Les tàctiques utilitzades per fer-nos desistir de la vaga han estat nombroses. Heus ací algunes per tenir-les en compte com a experiència per al futur:

Cansar-nos donant allargues abans d'entaular un diàleg amb els vaguistes.

Procurar infiltrar policies en els llocs de vaga per descobrir els cabdills i organitzadors, per poder actuar contra ells.

Desanimar amb amenaces, amb pressions familiars, amb la incomprensió dels amics, etc.

Desprestigiar la vaga de fam dient que menjàvem, que fèiem orgies, etc.

Amb la repressió oberta, en empresonar-nos, amenaçant-nos amb judicis i expulsions del país.

Durant el Congrés Nacional de Drets Humans, el desembre, la policia havia envoltat el recinte de les reunions i ens havia fet fotos als participants. Durant la vaga de fam, ens vam donar el gust de ser nosaltres els qui fèiem fotos als policies camuflats que venien a observar. Cada fotografia, si considerem les cares que hi fan, els feia tan mal com un tret.

Quan van envair els centres de vaga de fam, la policia va deixar en alguns d'ells ampolles buides de licor per denigrar els vaguistes. També es va calumniar la vaga parlant d'orgies entre la gent jove de la universitat. Tot això és absurd. En l'estat d'inanició en què estàvem, beure alcohol ens hauria desfet l'estómac, fins i tot un cafè ens feia venir basques. I qui va imaginar les orgies anava ben menjat, ja que la fam abalteilx tot instint sexual.

Una mesura encertada ha estat la de continuar la vaga de fam encara que estiguéssim ja presos i incomunicats. Si a això s'uneix el fet de no acceptar revisió mèdica, es creava el pànic que alguns dels vaguistes morís en els llocs de detenció.

Una nit, cap a les tres, vaig tenir moltes ganes d'escapar-me. Era una cosa així com el desig d'un nen de fer una entremaliadura, simplement per molestar l'autoritat arbitrària. La clínica estava en silenci, els policies dormien; i allà sobre la taula hi vaig veure la clau... Però hi havia altres presos, i la meua fugida hauria complicat la vida dels altres. Vaig deixar-ho per una altra ocasió.

Radicalitzar la vaga de fam fins a convertir-la en vaga de set és una mesura extrema, i només s'hauria de fer servir com a darrer recurs. Aquí el termini temporal de què es disposa és mínim (48 hores?) i fàcilment és irreversible i pot suposar lesions orgàniques d'importància. Els universitaris de La Paz es van llançar per compte propi a aquest camí, sense consultar res. En tractar-se del darrer cartutx, cal jugar-lo amb tota lucidesa.

Així crec que ho vaig fer, una vegada que ja estàvem presos i incomunicats, com a arma per aconseguir mobilitzar a favor dels nostres companys presos. Fer una vaga de set, quan un estava ja debilitat per la vaga de fam, va ser potser una imprudència. Amb la vaga de set, la boca i el coll s'assequen; la llengua sembla de suro, a la boca no hi ha una gota de saliva, i encara parlar es fa difícil. La set que es té és rara; no és la set ordinària que tots coneixem, és ja un dolor com un ganivet clavat al paladar i que va fins al cervell.

I va arribar la victòria

Ha sigut també important l'experiència de la victòria; però d'una victòria neta, que afectava més els altres que no a un mateix. Això m'ha donat la impressió de ser aquests uns dies que valia la pena viure'ls, que valia la pena sacrificar-ho tot per ells. Hem vist clarament que hi ha coses que valen més que la pròpia vida. No deu ser un ideal molt baix esperar morir de senectut i velleïsa? No deu ser millor morir per alguna cosa?

La victòria política ha estat múltiple; no només s'ha aconseguit el que

es demanava, sinó que s'ha donat esperança i gosadia a la resta del poble; així s'han anat coneixent els coordinadors laborals i ressorgeix l'impuls sindical; als carrers es veuen cares conegudes de persones que fa anys estaven a l'exili o a la presó. Altres obrers recuperen els seus llocs de feina. Aquesta victòria el poble l'ha anat aprofitant, amb prudència, sense provocacions, sense alarmar a ningú amb paraules estridents. És millor que siguin els fets els qui parlin.

La vaga de fam s'ha convertit en una experiència imitable en l'àmbit

continental. L'exemple bolivià s'ha citat al Brasil com a un precedent; i al Perú s'ha procurat imitar el model bolivià. Llavors, fer vaga de fam ha valgut la pena.

Els dies posteriors a la vaga em feia vergonya anar pel carrer. Persones desconegudes, gent de totes les classes socials ens han felicitat repetidament. Finalment no hem fet una vaga de fam tu o jo; ha estat tot un poble i hem estat un més dins el corrent. No he fet res d'extraordinari: simplement s'ha fet el que s'havia de fer.

«Ajudar» és el verb amb què Ignasi de Loiola expressà modestament el seu gran desig de fer el bé als altres.

*Sota aquest lema de servei i senzillesa,
l'Escola Ignasiana d'Espiritualitat (EIDES)
ofereix aquesta sèrie de materials ignasians.*

Escola Ignasiana d'Espiritualitat (EIDES) Col·lecció «Ajudar»

82. D. MOLLÀ. Pedro Arrupe, carisma d'Ignasi: preguntes i propostes - 83. F. RIERA. Immersió en la Manresa ignasiana - 84. D. GUINDULAIN. Atrets per Déu. Quaranta-nou pràctiques espirituals - 85. F. JALICS. La fase contemplativa dels Exercicis ignasians - 86. J. RIBALTA. Cartes per acompanyar - 87. C. MARCET. Ignasi de Loiola acompanyat, acompanyant, en companyia - 88. D. MOLLÀ. Del «magis» personal al «magis» institucional - 89-90. J. M. RAMBLA - J. M. LOZANO (eds.). Discerniment comunitari apostòlic - 91. J. M. LOZANO. La plenitud del temps - 92. L. ESPINAL. Pregàries a boca de canó

Els títols d'aquesta col·lecció es poden descarregar d'internet a: www.cristianismeijusticia.net/eides

La Fundació Lluís Espinal envia gratuïtament els quaderns EIDES a tothom que ho sol·licita. Si voleu rebre'ls, demaneu-los a Cristianisme i Justícia.

Cristianisme i Justícia

Roger de Llúria 13 - 08010 Barcelona
93 317 23 38 - info@fespinal.com
www.cristianismeijusticia.net

cristianismeijusticia

cijusticia

fespinal89